

8 Oversikt over selskaper/ samarbeid Arendal kommunen eier/ har eierinteresser i eller er deltaker i

Aksjeselskap	Eierandel
Actieselskapet Kolbjørn AS	0,06%
Arendal By AS	19,38%
Agder Energi AS	6,39%
Arendal Kunnskapspark Eiendom AS	7,6%
Arendal Festival Supply AS	88,3%
Arendal Lufthavn Gullknapp AS	14,79%
Aust-Agder Næringselskap AS	4,47%
Canal Street AS	25%
Durapart AS	56,11%
Eydehavn Næringsutvikling AS	14,46%
Hove drifts- og utviklingselskap AS	100%
P-hus vest AS	20,7%
Pollen P-hus AS	28,6%
Proflex AS	82,4%
Rehabiliteringssenteret AIR AS	0,5%
Sørmorsk Filmsenter AS	10%

EIERSKAPSMELDING 2011

ARENDALE KOMMUNE

Saksprotokoll

Referanse: 2010/1661 / 20
Ordningsverdi: 250

Saksbehandlere
Ingunn Kilen Thomassen og Trond S. Berg

Saksgang:

Pol. saksnr.	Politisk utvalg	Møtedato
76/12	Formannskapet	10.05.2012
92/12	Bystyret	31.05.2012

Arendal kommunes Eierskapsmelding 2011

Rådmannens forslag til vedtak:

Arendal bystyre vedtar utkast til eierskapsmelding som Arendal kommunes eierskapsmelding 2011.

Arendal bystyre vedtar at:

1. Rådmannen legger frem forslag til samordning av vedtekter for kommunale foretak
2. Eierskapsprinsippene følges opp i tråd med forslag i saken, punktene a-f.

Saksprotokoll - Formannskapet 10.05.2012

Behandling:

Juridisk seniorrådgiver Trond S. Berg møtte

Det fremkom at det er en del feil i meldingen (vedlegget). Dette vil bli rettet opp før bystyrebehandlingen.

Rådmannens forslag ble enstemmig vedtatt.

Innstilling:

Arendal formannskap anbefaler enstemmig at Arendal bystyre fatter følgende vedtak:

Arendal bystyre vedtar utkast til eierskapsmelding som Arendal kommunes eierskapsmelding 2011.

Arendal bystyre vedtar at:

1. Rådmannen legger frem forslag til samordning av vedtekter for kommunale foretak
2. Eierskapsprinsippene følges opp i tråd med forslag i saken, punktene a-f.

Saksprotokoll - Bystyret 31.05.2012

Behandling:

Representanten Yngvar Langås, Ap, satte frem følgende tilleggsforslag:

Arendal bystyre ser at målsettingen med likestilling i styrende organer langt fra er oppnådd, og vil arbeide videre for at den vedtatte målsettingen blir oppnådd.

Vedtak:

Formannskapetets innstilling ble enstemmig vedtatt.

Tilleggsforslaget fra representanten Yngvar Langås, Ap, ble enstemmig vedtatt.

Følgende er dermed vedtatt:

Arendal bystyre vedtar utkast til eierskapsmelding som Arendal kommunes eierskapsmelding 2011.

Arendal bystyre vedtar at:

1. Rådmannen legger frem forslag til samordning av vedtekter for kommunale foretak
2. Eierskapsprinsippene følges opp i tråd med forslag i saken, punktene a-f.
3. Arendal bystyre ser at målsettingen med likestilling i styrende organer langt fra er oppnådd, og vil arbeide videre for at den vedtatte målsettingen blir oppnådd.

Saksbehandlere
Ingunn Kilen Thomassen og Trond S. Berg

Saksgang:

Pol. saksnr.	Politisk utvalg	Møtedato
	Formannskapet	
	Bystyret	

Arendal kommunes Eierskapsmelding 2011

Rådmannens forslag til vedtak:

Arendal bystyre vedtar utkast til eierskapsmelding som Arendal kommunes eierskapsmelding 2011.

Arendal bystyre vedtar at:

3. Rådmannen legger frem forslag til samordning av vedtekter for kommunale foretak
4. Eierskapsprinsippene følges opp i tråd med forslag i saken, punktene a-f.

Vedlegg:

- 1 UTKAST TIL EIERSKAPSMELDING 2011

Bakgrunn for saken

Bystyret vedtok ved behandling av den første eierskapsmeldingen, sak 20/09, at *"Bystyret skal en gang i året behandle egen sak "kommunens eierskapsmelding"*.

Det ble videre lagt til grunn at etter hvert nyvalg skulle det fremlegges en utfyllende eierskapsmelding, og i periodene mellom valgene skulle bystyret behandle en oppdatert eierskapsmelding.

Den melding som nå legges frem er en hovedmelding.

Formannskapet, som også etter reglementet har ansvar for fremleggelse av eierskapsmeldingen, drøftet i møte 22.mars 2012 fokusområder som kommunen skulle følge opp videre.

Bystyrets oppgaver som eier.

Kjerneoppgaven for bystyret som eier er å være tydelig og bevisst på hva Arendal kommune vil med sitt eierskap eller sin deltagelse. Når kommunen går inn som eier/medeier/deltaker i et selskap eller en virksomhet er det bystyret som må uttrykke hvilke forutsetninger som ligger bak, hva målet med eierskapet er og hvilke krav og forventninger som stilles til selskapet.

Når selskapene er etablert kan bystyret som eier styre gjennom sine valgte representanter i generalforsamling eller representantskap.

Aktiv eierstyring krever informasjon om selskapet/ virksomheten og vilje til å utøve eierskap. Det ligger derfor som en forutsetning for eierstyring at det er kunnskap om det selskapet man eier.

Bystyret har også et ansvar for at de som velges inn i de ulike styrende organer besitter nødvendig kompetanse til å ivareta sine oppgaver. "Rett person på rett plass" gjelder spesielt ved valg av representanter.

Oppfølging av eierskapsprinsippene:

Bystyret har vedtatt følgende eierskapsprinsipper:

- 1 *Bystyret skal en gang i året behandle egen sak "Kommunens eierskapsmelding".*
- 2 *Det skal utformes eierstrategi (eiernes forventninger og krav) til det enkelte selskap/ samarbeid, herunder vurdere om den valgte selskapsform er tilpasset virksomhetens formål, eierstyringsbehov, markedsmessige forhold og konkurransereguleringen.*
- 3 *Arendal bystyre vil medvirke til at styrende organer er likestilt i kjønnsrepresentasjon.*
- 4 *Valg av kommunens representanter i de ulike selskapsorganer skal ta tilbørlig hensyn til selskapets eller samarbeidets behov for kompetanse i organene og eiernes behov for oppfølging av selskapets virksomhet.*
- 5 *Alle som påtar seg styreverv for kommunale selskaper skal registrere seg i styrevervregisteret.*
- 6 *Det bør unngås å oppnevne representanter fra kommunen hvor vedkommende kan komme i konflikt med selskapets/ samarbeidets habilitetsbestemmelser.*
- 7 *Arendal bystyre vil gi kommunale styremedlemmer nødvendig opplæring gjennom egne styreseminarer.*
- 8 *Arendal bystyre vil ta initiativ til etablering av eiermøter i selskaper hvor eierne kan drøfte felles eierstyring og sikre god dialog med kommunens representanter.*
- 9 *Selskaper kommunen har eierinteresser i skal utarbeide etiske retningslinjer og utøve en samfunns- og miljøbevisst drift.*
- 10 *Det skal tilstrebes åpenhet og offentlighet i selskaper kommunen har eierinteresser i.*
- 11 *Det utarbeides rapporteringsrutiner for å sikre at bystyret får all vesentlig informasjon om selskapet.*
- 12 *Bystyret skal sikre at selskapene undergis nødvendig tilsyn- og kontroll, jfr. kommunelovens kap. 12*

Formannskapet har spesielt anført at det er særlig viktig at følgende områder/ prinsipper prioriteres i kommende periode:

- a) Det avholdes styreseminar høsten 2012
- b) Kommunale styrerepresentanter pålegges å registrere seg i styrevervregisteret
- c) Det etableres rutiner for bedre kontakt med det enkelte selskap.
- d) Bystyret inviterer representanter for selskaper til å redegjøre for drift og målsetting av selskapet/ virksomheten
- e) Det skaffes oversikt over de etiske retningslinjer som er vedtatt i det enkelte selskap
- f) Selskaper kommunen har eierandeler i skal redegjøre for selskapets praktisering av åpenhet/ offentlighet

Er organisasjonsformen for selskapet eller samarbeidet den mest egnede.

Eierskapsmeldingen kan initiere nye saker knyttet til det kommunale eierskap. Over tid kan det skje endringer som gjør det nødvendig å reorganisere eller endre selskapsform for å møte eiers behov på en bedre måte. Det kan også oppstå situasjoner hvor det blir behov for å gjennomføre endringer i selskapsstruktur for å møte selskapets oppgaver på en bedre måte.

Et godt eksempel på en slik gjennomgang er Agder renovasjon som i 2011 ble omdannet fra et § 27-selskap til IKS. Samtidig ble det bestemt at eierne ønsket å se nærmere på eierskap og organisering av datterselskapene til Agder renovasjon.

Et annet eksempel er Kafé Munken AS som ble oppløst for fusjon med Proflex AS. Her ønsket eierne å avvikle Kafé Munken AS, men samtidig ville eierne at driften skulle fortsette. Løsningen ble nevnte fusjonering.

Samordning av vedtekter for kommunale foretak.

Arendal kommune har to kommunale foretak. Arendal Havnevesen KF opprettet i 2001, like etter at foretaksmodellen kom inn i kommuneloven. Arendal Eiendom KF ble etablert i 2010. Vedtektene til de to foretakene er til dels svært forskjellige.

Formannskapets tilbakemelding fra møtet 22.mars 2012 var at formannskapet ønsket en gjennomgang av vedtektene for de to foretakene med sikte på samordning i innhold og utforming så langt dette var mulig. En felles vedtektsmal gjør det enklere å forholde seg til foretakene, og gir foretakenes ledelse og styre tilnærmet samme mandat fra bystyret.

I denne omgang er det først og fremst havneforetakets vedtekter som bør vurderes mot eiendomsforetakets, jfr. at de siste er vesentlige nyere. Men det vil være riktig å se på begge vedtektene samlet og eventuelt foreta nødvendige justeringer der dette er nødvendig.

Rådmannen, dato 4/5 -2012

Harald Danielsen

Eierskapsmelding 2011

Vedtatt 31. mai 2012

1	INNLEDNING	8
1.1	BYSTYRETS VEDTAK OG UTVALGETS MANDAT	8
1.2	BAKGRUNNEN FOR EGEN EIERSKAPSMELDNING FOR KOMMUNEN.....	8
1.3	OPPBYGGING AV EIERSKAPSMELDINGEN.	9
2	FØRINGER FOR EIERSKAPSMELDING 2011.	9
3	UTVIKLING AV KOMMUNENS ROLLER – FRA MYNDIGHETSORGAN TIL SAMFUNNSUTVIKLER	10
3.1	NYE MULIGHETER GJENNOM LOVENDRINGER	10
3.2	FRA PASSIV STØTTE TIL AKTIV EIER.	10
3.3	HVILKE FORDELER KAN DET LIGGE I ET EIERSKAP.....	11
3.4	HVILKE UTFORDRINGER KNYTTES TIL ØKT SELSKAPSORGANISERING OG INTERKOMMUNALT SAMARBEID.	11
3.5	BEHOV FOR NY KOMPETANSE	11
4	PRINSIPPER FOR GODT EIERSKAP	12
4.1	EIERSKAPSPOLITIKK	12
4.2	EIERSTYRING - MER ENN BARE ORD.....	12
5	BYSTYRETS VEDTATTE PRINSIPPER FOR GODT KOMMUNALT EIERSKAP:	13
6	OPPFØLGING AV PRINSIPPENE	14
7	ENDRINGER FRA FORRIGE MELDING.	14
8	OVERSIKT OVER SELSKAPER/ SAMARBEID ARENDAL KOMMUNEN EIER/ HAR EIERINTERESSER I ELLER ER DELTAKER I	16
9	OVERSIKT OVER ULIKE SELSKAPSFORMER KOMMUNEN KAN VÆRE EIER I ELLER DELTA I.	46
9.1	AKSJESELSKAP (AS).....	46
9.2	INTERKOMMUNALE SELSKAPER (IKS)	49
9.3	INTERKOMMUNALT SAMARBEID ETTER KOMMUNELOVENS § 27	51
9.4	VERTSKOMMUNESAMARBEID ETTER KOMMUNELOVENS § 28A-C.	52
9.5	KOMMUNALE FORETAK (KF)	53
9.6	ANDRE ORGANISASJONS- / SAMARBEIDSFORMER	55

1 Innledning

1.1 Bystyrets vedtak og utvalgets mandat

I forrige periode oppnevnte bystyret et eget eierskapsutvalg som fikk mandat til å legge frem en årlig eierskapsmelding til bystyret.

For perioden etter kommunevalget 2011 besluttet bystyret i møte 16.juni 2011, sak 77/11 at formannskapet som del av sine oppgaver også skulle ha ansvaret for utarbeidelsen av en årlig eierskapsmelding.

Rådmannen har oppnevnt jur. rådgiver Ingunn Kilen Thomassen og jur. spes.rådgiver Trond S. Berg som sekretariat for eierskapsmeldingen.

Som del av forarbeidet til eierskapsmelding 2011 fikk formannskapet fremlagt et notat fra rådmannen/ sekretariatet, jfr. formannskapssak 48/12. Formannskapets innspill er ivaretatt i saken som fremlegges for bystyret.

I saksfremlegg til bystyret for den første eierskapsmeldingen i 2008 fremgår følgende som grunnlag for utarbeidelsen og innholdet:

Eiermeldingen skal legge grunnlaget for en strategisk og prinsipiell eierskapspolitikk. Den skal være et styringsverktøy for både folkevalgte og administrasjon, samt være et dynamisk og offentlig dokument. Meldingen oppdateres årlig, med en fullstendig gjennomgang en gang hver bystyreperiode. Rådmannen vil med juridisk og økonomisk kompetanse utgjøre sekretariatet.

Utvalget bør vurdere behov for eierseminarer og rullering av eiermeldingen. Rådmannen anbefaler at det avholdes et eierseminar hvert fjerde år, samt at det avholdes årlige orienteringer om status i Arendal kommunes deltakelse i aksjeselskaper, interkommunale selskaper, kommunalt samarbeid og kommunale foretak.

1.2 Bakgrunnen for egen eierskapsmelding for kommunen.

Arendal kommune har store verdier gjennom eierandeler i ulike selskaper. I tillegg utfører en rekke selskaper /samarbeid viktige driftsoppgaver for kommunen. Eierskapsmeldingen skal bidra til å sikre at bystyret som eier både har kjennskap til det kommunen eier, men ikke minst kunne bruke sin eierrolle til å påvirke og styre sitt eierskap.

Eierskapsmeldingen har flere formål.

Meldingen skal først og fremst gi bystyret anledning til å drøfte sitt eierskap.

Eierskapsmeldingen skal også inneholde klargjøring av strategier og retningslinjer for det enkelte selskap.

All eierskap i selvstendige rettssubjekter bør fremgå på en klar og instruktiv måte.

Hovedoppgaven for bystyret som eier er å ha bevissthet om hva kommunen vil med sitt eierskap.

Bystyret har vedtatt 12 eierskapsprinsipper, og bystyret har et overordnet ansvar for å gi disse prinsippene et innhold og beslutte oppfølging overfor det enkelte selskap.

Meldingen skal også gi bystyret muligheten for å gi selskapene styringssignaler, herunder ta initiativ for å invitere enkeltelskaper for å gi bystyret en utfyllende informasjon.

Eierskapsmeldingen gir en fullstendig oversikt over kommunens eierskap, herunder bevegelser siden forrige melding.

KS har vært aktiv i forhold til å sette kommunalt eierskap på dagsorden og gitt kommunene god drahjelp ved utforming og utarbeidelse av eierskapsmeldinger.

KS har gitt følgende beskrivelse av folkevalgtes rolle i forhold til eget eierskap:

”Eierskap medfører at de folkevalgte må påta seg en annen rolle enn det som tradisjonelt har vært oppfattet som politikernes rolle. Hovedtyngden av selskapene utfører oppgaver og gir tjenester innbyggerne er helt avhengige av. Dette stiller store krav til samfunnsansvar, både hos selskapene og hos eierne. Bevissthet om riktig eierskap og styring av og i selskapene vil i seg selv kunne være et viktig bidrag til kommunesektorens omdømme.”

Oppsummert gjelder fortsatt at:

Eierskapsmeldningen har som overordnet mål å øke bevisstheten rundt kommunens rolle som eier og gi bystyret anledning til å drøfte kommunens eierskapspolitikk og vedta prinsipper for godt eierskap.

1.3 Oppbygging av eierskapsmeldingen.

Eierskapsmeldingen vil sammen med bystyrets vedtak utgjøre Arendal kommunes eierstrategi for kommende periode. Bystyrets vedtak knyttet til oppfølging i kommende periode innarbeides i meldingen etter bystyrets behandling.

Meldingen gir nødvendig bakgrunnsstoff og gir en del føringer og forslag basert på tidligere beslutninger, men det er bystyret som eier som må prioritere hvordan kommunen skal utøve sitt eierskap, vedta prioriteringer for det videre arbeid, herunder oppfølging generelt og overfor det enkelte selskap/ samarbeid.

Meldingen er delt inn i 3 deler.

- **Del I** inneholder de generelle føringer, herunder oversikt over de endringer som er skjedd siden første melding.
- **Del II** inneholder en oppdatert oversikt over selskaper kommunen har eierinteresser i eller samarbeidsorganer kommunen er deltaker i.
- **Del III** er en gjennomgang av ulike selskapsformer som er aktuelle for kommunalt eierskap/ kommunal deltagelse.

2 Føringer for eierskapsmelding 2011.

Eierskapspolitikk og eierstyring handler om forutsigbarhet. Både kommunen som eier, kommunens representanter i styrende organer og ikke minst selskapene må ha mulighet til å innrette seg på en slik måte at vedtatte prinsipper og gitte styringssignaler fra eierne kan legges til grunn i en mer langsiktig planlegging og drift.

Slik mulighet foreligger bare når eier er tydelig i forhold til hva de vil med sitt eierskap og kommuniserer dette til selskapet.

De vedtatte eierskapsprinsipper – se senere – ligger fortsatt som grunnlag for kommunens eierskap.

3 Utvikling av kommunens roller – fra myndighetsorgan til samfunnsutvikler

Kommunens primære oppgaver, ansvar og roller fremgår av kommuneloven. I tillegg er kommunen gitt myndighet etter en rekke særlover – dels som vedtaksmyndighet, men også som tilsyns- og kontrollmyndighet. For innbyggerne og lokalsamfunnet er oppmerksomheten rettet mot hvordan kommunen løser sine oppgaver og som igjen er avgjørende for kommunens omdømme.

De fleste oppgaver løses gjennom den tradisjonelle, kommunale organisasjon. Kommuneloven åpner for en rekke ulike samarbeidsmodeller mellom kommuner, og Arendal kommune har for flere sentrale oppgaver lagt dette til ulike samarbeidsorgan, primært vertskommunesamarbeid.

Det stilles stadig større krav til kommunene om større effektivitet, mer rasjonell drift og konsentrasjon om kjerneoppgaver. Samtidig er kommunen en sentral lokal samfunnsutvikler, og medvirker gjennom utøvelse av myndighet, eks. planmyndighet, og gjennom deltagelse i ulike selskaper som kommunen ser viktig for lokalsamfunnet.

En rekke av de aksjeselskaper kommunen er medeier i har nettopp dette som formål for kommunens engasjement.

Kommunen er også medeier i selskaper som har mer preg av velferdstjenester. Her har kommunen ofte vurdert at det kommunale engasjementet ligger i forlengelsen av kommunens oppgaver, og ser at enkeltpersoner eller grupper har god nytte av det selskapet skal drive med.

Det vil være bystyret som vurderer om kommunen skal engasjere seg, om kommunale oppgaver skal løses innenfor kommunens egen organisasjon, i samarbeid med andre kommuner eller i egne selskaper/ egne jur. personer.

3.1 Nye muligheter gjennom lovendringer

Det er en tilbakevendende debatt om sammenslåing av kommuner er riktig for å oppnå en i bedre ressursutnyttelse, bedre kvalitet på tjenester og større effektivitet enheter.

Som alternativ til kommunesammenslåing er det gjennom lovendringer i kommuneloven åpnet for forpliktende, organisert samarbeid mellom kommuner - også på områder innenfor kjernevirksomheten. Dette har resultert i en rekke nye samarbeidsformer, dels innenfor kommuneloven og dels som særlov.

I tillegg gir bl. annet aksjeloven muligheter for samarbeid med andre, også private aktører. Vi har også en rekke eksempler på at offentlige oppgaver er satt ut på anbud og ivaretatt av private aktører etter avtale med kommunen.

3.2 Fra passiv støtte til aktiv eier.

Både Arendal kommune og de 4 andre kommunene før kommunesammenslåingen i 1992, engasjerte seg på eiersiden i en rekke selskaper/ foreninger/ institusjoner ut fra ønske om å gi økonomisk støtte. Kommunene hadde ikke til hensikt å delta i styring eller utvikling av

selskapet/ organisasjonen, og ofte var betingelsene at det ikke skulle hentes ut utbytte eller andre fordeler ved å være eier eller støttedeltaker.

I dag er det i større grad kommunen selv, eventuelt i samarbeid med andre kommuner/ private aktører, som tar initiativet til selskapsorganisering.

Kommunen som aktiv eier vil i større grad stille spørsmål som:

- Hva betyr et eierskap/ medeierskap for vår kommune
- Hvem bør delta i styringen av selskapet
- Er eierskap begrunnet i økonomisk avkastning (finansielt eierskap) eller er selskapet et gjennomføringsorgan for samfunnsmessige oppgaver (politisk eierskap), og er dette tydelig for bystyret som beslutningsorgan
- Er kommunalt eierskap en forutsetning for etablering av selskapet/ samarbeidet
- Vil selskapet støtte kommunens overordnede målsettinger, herunder ha en forsvarlig etisk og miljømessig profil.
- Vil selskapet gi kommunen et positivt omdømme som eier/ medeier.

3.3 Hvilke fordeler kan det ligge i et eierskap.

Er kommunen inne på eiersiden vil det gi muligheter for påvirkning. Grad av påvirkning avhenger av flere forhold, jfr. kommentarer til de ulike selskapsformer i Del III. Nye selskaper/ samarbeidsorganer kan generere nye aktiviteter som kommunen og innbyggerne vil nyte godt av. Ringvirkninger som flere arbeidsplasser, økt spesialisert kompetanse, flere innbyggere til kommunen kan være positive virkninger som kan være viktig grunnlag for kommunens vilje til å engasjere seg.

Selskapsorganisering kan også bidra til vitalisering av oppgaver/ tjenester, og kanskje i større grad spisse og rendyrke oppgaveløsningen og medvirke til tydeligere resultatkrav. Samtidig er det alltid en risiko for at man ikke lykkes. Før det tas beslutning om å gå inn i et eierskap må beslutningstakerne være kjent med og akseptere en eventuell risiko for ikke å oppnå formålet.

3.4 Hvilke utfordringer knyttes til økt selskapsorganisering og interkommunalt samarbeid.

Erfaringene med økende bruk av selskaps-/bedriftsorganisering viser at både selskaper og kommuner stilles overfor nye og krevende utfordringer. Selskapene skal kombinere krav om økt effektivitet og bedre kvalitet med kommunens krav og prioriteringer til selskapet.

Enhver selskapsdannelse eller samarbeidsetablering reduserer mulighetene for direkte politisk styring og kontroll. Utfordringene vil være å sikre bystyret/ de folkevalgte nødvendig innsikt og informasjon for eierstyring.

Med økende grad av interkommunalt samarbeid og selskapsetableringer vil dette være utfordringer bystyret må ta prinsipiell stilling til.

3.5 Behov for ny kompetanse

Nye former for tjenesteproduksjon krever ny kompetanse både administrativt og politisk. En utvikling mot en klarere "bestiller- utførermodell" forutsetter at kommunen blir en profesjonell bestiller. Som eier/ deleier må kommunen ha kompetanse til å møte selskapene på deres hjemmebane. Dette krever kompetanse på selskapets rammebetingelser, virkemidler og muligheter. Kompetanse tilpasset ny organisering er en betingelse for å kunne lykkes når

virksomheter og tjenester reorganiseres. Slik kompetanse er ikke nødvendigvis på plass i dag

4 Prinsipper for godt eierskap

4.1 Eierskapspolitikk

Kommunens eierskapspolitikk er de overordnede prinsipper som legges til grunn for forvaltningen av kommunens selskaper eller eierinteresser. Dette vil både være krav kommunen stiller til seg selv som eier og krav kommunen stiller til selskapene gjennom en formulert eierstyring/ eierstrategi.

Det er de folkevalgte gjennom bystyret som bestemmer hvilken eierskapspolitikk kommunen skal ha. Det kan være en utfordring å utforme og ivareta en eierskapspolitikk. Det utfordrer den enkelte folkevalgtes rolle som ombud, som arbeidsgiver, som samfunnsutvikler og ikke minst som valgt representant for et parti/ partiprogram. Det kan oppstå en interessemotsetning mellom selskapets behov for forutberegnlighet og langsiktighet og eiernes styring gjennom folkevalgte organer.

Samtidig er bystyret eier på fellesskapets vegne og har et særskilt ansvar for å ivareta eierrollen. Gjennom utforming av en tydelig eierskapspolitikk gir det den enkelte folkevalgte mulighet til innflytelse og påvirkning på innholdet i de overordnede prinsipper.

4.2 Eierstyring - mer enn bare ord

Eierstyring kan være en utfordring i situasjoner hvor kommunen kun eier en liten andel i et selskap. I selskaper hvor kommunen er majoritetseier/eneeier, er det imidlertid en klar forventning til at kommunen som eier følger opp sitt eierskap gjennom tydelig eierstyring.

Dersom kommunen svikter på dette området kan konsekvensen bli et "selvstyrt" selskap som tar en retning som ikke er i samsvar med kommunens strategi og forventning, Kommunen må da vite hvordan den skal ta eierskapet tilbake for å korrigere selskapets kurs.

Eiermelding er et godt virkemiddel for utøvelse av eierstyring. En eiermelding for det enkelte selskap vil kunne bidra til å sikre forvaltning av offentlige verdier på best mulig måte, samtidig som eierskapet utøves på en gjennomiktig, forutsigbar og funksjonell måte, der etiske hensyn er forsvarlig ivaretatt.

Gjennom eierstyringsprinsipper stiller kommunen som eier krav og forventninger til selskapet. Som eier forventer bystyret at det enkelte selskap følger opp eierstyringsprinsippene gjennom beslutninger i selskapets styrende organer.

Skal selskapet kunne realisere eierens krav må kravene

- være tydelig formulert og kommunisert til selskapene
- utformes slik at måloppnåelsen kan etterprøves – på objektivt grunnlag må det kunne fastslås om eierkravene er innfridd eller ikke.
- være utfordrende og krevende, men samtidig realistiske.
- være forutsigbare for selskapet.
- gi selskapet frihet og selvstendighet til å realisere eiernes mål.
- ligge mest mulig fast i den tidsperioden selskapet er gitt for å nå målene.

Utforming av eierstyring/ eierstrategi må baseres på fakta og oppdatert kunnskap om det enkelte selskap.

5 Bystyrets vedtatte prinsipper for godt kommunalt eierskap:

Ved behandling av eierskapsmelding for 2009 vedtok bystyret følgende eierskapsprinsipper.

- 1 Bystyret skal en gang i året behandle egen sak i "Kommunens eierskapsmelding".
- 2 Det skal utformes eierstrategi (eiernes forventninger og krav) til det enkelte selskap/ samarbeid, herunder vurdere om den valgte selskapsform er tilpasset virksomhetens formål, eierstyringsbehov, markedsmessige forhold og konkurransereguleringen.
- 3 Arendal bystyre vil medvirke til at styrende organer er likestilt i kjønnsrepresentasjon.
- 4 Valg av kommunens representanter i de ulike selskapsorganer skal ta tilbørlig hensyn til selskapets eller samarbeidets behov for kompetanse i organene og eiernes behov for oppfølging av selskapets virksomhet.
- 5 Alle som påtar seg styreverv for kommunale selskaper skal registrere seg i styrevervregisteret.
- 6 Det bør unngås å oppnevne representanter fra kommunen hvor vedkommende kan komme i konflikt med selskapets/ samarbeidets habilitetsbestemmelser.
- 7 Arendal bystyre vil gi kommunale styremedlemmer nødvendig opplæring gjennom egne styreseminarer.
- 8 Arendal bystyre vil ta initiativ til etablering av eiermøter i selskaper hvor eierne kan drøfte felles eierstyring og sikre god dialog med kommunens representanter.
- 9 Selskaper kommunen har eierinteresser i skal utarbeide etiske retningslinjer og utøve en samfunns- og miljøbevisst drift
- 10 Det skal tilstrebes åpenhet og offentlighet i selskaper kommunen har eierinteresser i.
- 11 Det utarbeides rapporteringsrutiner for å sikre at bystyret får all vesentlig informasjon om selskapet.
- 12 Bystyret skal sikre at selskapene undergis nødvendig tilsyn- og kontroll, jfr. kommunelovens kap. 12

6 Oppfølging av prinsippene.

In etterkant av meldingen fra 2009 er eierskapsprinsippene fulgt opp på slik:

- Bystyret har behandlet 2 eierskapsmeldinger – en hovedmelding for 2008 og en oppfølgingsmelding for 2009. Det ble ikke behandlet eierskapsmelding for 2010. Foreliggende melding er en hovedmelding og gjelder for 2011.
- Det har ikke vært tilstrekkelig formalisert dialog med det enkelte selskap.
 - Noen selskaper har presentert seg i bystyret og gitt direkte informasjon om virksomheten.
 - Agder Energi AS har eget eiermøte hvor den direkte eierstyring skjer gjennom vedtak i eiermøte/ arbeidsutvalget
- Det er begrenset hvem som har registrert seg i styrevervregisteret
- Det har vært engasjert ett styreseminar.
- Det er gjennomført en rekke kontroller fra kontrollutvalget med kommunale selskaper
 - IKT Agder IKS – 2009
 - Agder Renovasjon – 2009
 - Hove drifts- og utviklingselskap -2011
 - Torbjørnsbu Verksted AS - 2011

7 Endringer fra forrige melding.

Nedenfor følger en oversikt over de selskaper/ samarbeidsorganer kommunen eier ekller deltar i.

I forhold til oversikten i meldingen fra 2009 er det skjedd en rekke endringer ved at selskaper er oppløst eller kommunen har trukket seg ut og det er etablert nye selskaper og samarbeidsorganer.

Det kan gis slik oversikt over endringer siden forrige hovedmelding:

Aksjeselskap:

Selskap	Avviklet/nytt
Agder Teater AS	Kommunen har overdradd sine aksjer vederlagsfritt til Aust-Agder fylkeskommune
Arendal og omegn Kunstisbane AS	Selskapet er avviklet
Eydehavn vekst AS	Selskapet er avviklet
Geodatasenteret AS	Kommunens aksjer i selskapet er solgt

Kafé Munken AS	Selskapet er fusjonert med Proflex
SAS Norge ASA	Kommunens aksjer i selskapet er solgt
Pollen P-hus AS	Stiftet 2011 (nytt)
Visit Sørlandet AS	Stiftet 2009 (nytt)

Interkommunale selskaper / andre samarbeidsformer

Selskap	Endring
Agder Renovasjon IKS	Selskapet ble endret fra et § 27-selskap til IKS ved bystyrevedtak 2011 (nytt)

8 Oversikt over selskaper/ samarbeid Arendal kommunen eier/ har eierinteresser i eller er deltaker i

Aksjeselskap	Eierandel
Actieselskapet Kolbjørn AS	0,06%
Arendal By AS	19,38%
Agder Energi AS	6,39%
Arendal Kunnskapspark Eiendom AS	7,6%
Arendal Festival Supply AS	88,3%
Arendal Lufthavn Gullknapp AS	14,79%
Aust-Agder Næringssselskap AS	4,47%
Canal Street AS	25%
Durapart AS	56,11%
Eydehavn Næringsutvikling AS	14,46%
Hove drifts- og utviklingsselskap AS	100%
P-hus vest AS	20,7%
Pollen P-hus AS	28,6%
Proflex AS	82,4%
Rehabiliteringssenteret AIR AS	0,5%
Sørnorsk Filmsenter AS	10%

Teaterplassen AS	40%
Torbjørnsbu Verksted AS	100%
Visit Sørlandet AS	3,63%

Innledning

Denne delen av eierskapsmeldingen inneholder en oversikt over hvilke selskaper/samarbeidsformer Arendal kommune er eier/deltaker i.

Oversikten samsvarer med hva som var den faktiske situasjonen pr. 31.12.2011. Dette innebærer at det er styremedlemmer pr. 31.12.2011 som er inntatt i meldingen. Der hvor det er foretatt nyvalg våren 2012 vil disse styremedlemmene tas inn i neste melding.

For enkelte av selskapene var regnskapet for 2011 godkjent på tidspunktet for utarbeidelse av eierskapsmeldingen, og følgelig ble disse tallene lagt inn i meldingen. For de øvrige selskapene er regnskapstallene for 2010 lagt til grunn.

Oversikten viser kun de selskapene hvor Arendal kommune har et direkte eierskap. Med unntak av Agder Energi er det ikke tatt inn en oversikt over hvilke datterselskaper som eies av det enkelte selskap, og som derved gir Arendal kommune et indirekte eierskap. Denne løsningen er valgt etter å ha foretatt en avveining av behovet for disse opplysningene, sett opp mot utfordringen med å holde oversikten à jour.

Navn adresse	Actieselskapet Kolbjørn, c/o Chr. Landbø, Kystveien 4, 4841 Arendal
Etablert	17.01.1893
Org.nr	913 493 001
Lovgrunnlag for virksomheten	Aksjeloven
Selskapsform	Aksjeselskap
Formål i følge Vedtektenes § 2	"Selskabets formaal er at drive Færging paa Arendalsfjorden efter en av generalforsamlingen vedtagen Driftsplan. Ved Affatelsen af denne skal en ha for Øie. At Færgingen foregaar paa en for Publikum billig og bekvem Maade"
Eiere	En rekke private selskaper og enkeltpersoner (ca 600)
Arendal komm. eierandel	10 av 1748 aksjer
Selskapets økonomiske situasjon	Regnskap 2011 viser overskudd kr. 37 133 etter skatt. Egenkapital kr. 1 749 749
Øverste myndighet	Generalforsamling
Styre Styreleder	Styret består av 4 menn Tore Voss Taraldsen Kommunen er ikke representert i styret
Daglig leder	Tore Voss Taraldsen

Navn, Adresse	Agder Energi AS Postboks 603, 4606 Kristiansand
Telefon	37961109
Nettadresse	www.ae.no
Etablert/ bystyrevedtak/sak	Bystyrevedtak 14.04.2000. Selskapet etablert 26/9-01.
Org.nr.	981 952 324
Selskapsform Aksjekapital	Aksjeselskap Kr. 270.000.000
Formål	Konsernet har som visjon å være ledende i Norge innen miljøvennlige energiløsninger. Produksjon, distribusjon og salg av energi, energitilknyttede tjenester samt utbygging og drift av fibernett.
Bakgrunn for selskapet	Selskapet er en sammenslåing av tidligere Aust-Agder Kraftverk, Vest-Agder Kraftverk og Kristiansand elektrisitetsverk.
Eiere	Konsernet eies av de 30 kommunene på Agder med 54,47%. Statkraft Regional Holding AS eier 45,53%.
Kommunens eierandel	Kommunen eier 6.39 % (115 017 A-aksjer og 57 507 B-aksjer)
Selskapets øk. situasjon	Konsernet hadde et resultat på 1 161 mill. kr etter skatt i 2011.
Øverste myndighet	Generalforsamling Bedriftsforsamling
Styre Styreleder Kommunens nåværende representanter i styret	Konsernstyret har 12 medlemmer, 4 kvinner og 8 menn. Sigmund Kroslid Arendal kommunes representant er Bente Rist. Irene Henriksen Aune er varamedlem. Tormod Vågsnes er medlem i eierkommunenes arbeidsutvalg.
Konsernsjef.	Tom Victor Nysted
Datterselskaper	Agder Energi Produksjon AS, Agder Energi Varme AS Agder Energi Nett AS, Agder Energi Næringsbygg AS Agder Energi Innovasjon AS Agder Energi Venture AS, Agder Energi Innovasjon AS LOS AS, LOS Bynett AS, LOS Bynett Vestfold AS Bynett Privat AS Ella Kommunikasjon AS Lundevågveien 11 AS Otera AS, Sopran AS, Rejlers Consulting AS

Navn, Adresse Telefon	Arendal By AS Friholmsgaten 1, 486 Arendal 480 04 336
Etablert	2010
Selskapsform Aksjekapital	Aksjeselskap Kr. 387 000
Formål	Selskapet skal være en pådriver for en positiv utvikling, økt handel, opplevelser og verdiskapning i byen.
Største eier	Arendal Handelsstands Forening – 19,38 % Arendal kommune – 19,38 % Til sammen ca 80 aksjonærer
Kommunens eierandel	Arendal kommunen eier 19,38 %
Selskapets økonomiske situasjon	Regnskapet for 2011 viste et overskudd på kr. 41 984.
Evt. tilskudd	Alle eiere forplikter seg til å gi et fast årlig driftstilskudd til selskapet. Tilskuddet differensieres ut fra type virksomhet og størrelse.
Øverste myndighet	Generalforsamling
Styre Styreleder Kommunens nåværende representanter i styret	Styret består av 3 menn og 3 kvinner Egil Norman Olsen Toril Rolstad Larsen
Daglig leder	Hanne Guldbrandsen

Navn, Adresse Telefon	Arendal Festival Supply AS Kystveien 157, 4842 Arendal
Etablert	28.03.2007
Selskapsform Aksjekapital	Aksjeselskap Kr.566.000
Formål	Utleie av festivalutstyr til folkefestivalene i Agder, samt det som naturlig faller inn under dette.
Eiere	Arendal Kommune, Canal Street AS, Hove Republic AS, Norwegian Grand Prix
Kommunens eierandel	Kommunen eier 88,3 % (34 A-aksjer og 466 B-aksjer)
Selskapets økonomiske situasjon	Regnskapet for 2010 viste et underskudd på kr. 132 000.
Event tilskudd	Kommunen har ikke gitt tilskudd utover stiftelseskapital
Øverste myndighet	Generalforsamling
Styre Styreleder Kommunens nåværende representanter i styret	Styret har 4 medlemmer – ingen kvinner i styret Trond Gunnar Hansen Trond Gunnar Hansen
Daglig leder.	Roger Andre Einhaug

Navn, Adresse Telefon Nettadresse	Arendal Lufthavn Gullknapp AS Bøylefoss c/o Arendal Fossekompani ASA, 4820 FROLAND 90889660
Etablert	18.10.1984
Bakgrunn for selskapet	Aksjeselskapet ble etablert for ervervelse av areal til småflyplass på Gullknapp i Froland. Arendals Fossekompani ASA ønsket å engasjere seg i arbeidet med å etablere en taxifyplass for næringslivet i regionen. I ekstraordinær generalforsamling 25.02.2008 tegnet Arendal Fossekompani ASA seg for aksjemajoriteten i Arendal Lufthavn Gullknapp AS som nå er blitt datterselskap i konsernet Arendal Fossekompani ASA.
Selskapsform Aksjekapital	Aksjeselskap Kr. 69 298 000
Formål	Selskapet skal bygge og utvikle flyplass på Gullknapp i Froland
Største eiere	Arendal Fossekompani ASA - 79,27 % Arendal kommune - 14,79 % Froland kommune - 2,84 %
Kommunens eierandel	Kommunen eier 14,79 %
Selskapets øk. situasjon	Regnskap for 2010 viste et underskudd på kr. 302 000.
Event tilskudd	Arendal kommune bevilget gjennom bystyrets vedtak i sak 113/05 kr. 9 mill. til utvidelse av aksjekapitalen.
Andre øk. forhold som er viktig	Arendal Lufthavn Gullknapp AS eier arealene på Gullknapp og er driftsselskapet. Driften av flyplassen i forhold til flyaktiviteter har formelt vært utført av Gullknapp Flyklubb.
Øverste myndighet	Generalforsamling
Styre Styreleder Kommunens nåværende representanter i styret	Styret har i 2010 bestått av 5 menn. Sverre Valvik Einar Halvorsen (nestleder)
Daglig leder	Odd Bernhard Austarheim

Navn, Adresse Telefon nettadresse	Arendal Kunnskapspark Eiendom AS Serviceboks 737 Stoa, 4808 Arendal 37 03 5700 www.arendalkunnskapspark.no
Etablert	31.12.1991
Selskapsform Aksjekapital	Aksjeselskap Kr.17 975 000
Formål	Arendal Kunnskapspark samler i dag kompetansebedrifter, spesielt innenfor miljø og kart-teknologi, IKT, samt maritim IKT.
Største eiere	TB Eiendom AS – 55,2 % SIVA – 37,2 %
Kommunens eierandel	7,6 %
Selskapets øk.situasjon	Regnskapet for 2010 viste et overskudd på kr. 189 000 etter skatt.
Øverste myndighet	Generalforsamling
Styre Styreleder Kommunens representant i styret	Styret består av 3 mannlige medlemmer. Lars Hovden, styreleder Kommunen har ingen representanter i styret.
Daglig leder	Svein Gjennestad

Navn, Adresse Telefon nettadresse	Aust-Agder Næringssselskap AS Serviceboks 788 Stoa, 4809 Arendal 37 01 7375 www.aans.no
Etablert bystyrevedtak	18.04.1980 Vedtak i tidligere kommuner i 1979 og 1980
Selskapsform Aksjekapital	Aksjeselskap Kr.3 000 000
Formål	Å fremme bedriftsetableringer og eksisterende næringsvirksomhet med sikte på å gi varige og lønnsomme arbeidsplasser.
Bakgrunn for selskapet	Aust-Agder Næringssselskap A/S ble etablert i 1980 og hadde som hovedoppgave å legge til rette for bygging av næringsbygg. For mange etablerere var gode lokaler en viktig forutsetning for å komme i gang. Næringssselskapet er senere blitt omdannet til et rent investeringsselskap og gir nå ingen former for tilskudd.
Største eiere	Aust-Agder fylkeskommune eier 51,78%. Sparebanken Sør eier 10,19%, DnB Nor Gjenstandsadministrasjon AS 9,86% Andre eiere er forsikringsselskap, energiverk, skogeierforening, kommunene og næringslivet i fylket
Kommunens eierandel	4,47 %
Selskapets øk.situasjon	Regnskapet for 2010 viste et overskudd på kr. 2 604 000.
Andre øk. forhold	Aust-Agder fylkeskommune eier litt over halvparten av Aust-Agder Næringssselskap A/S. Andre viktige eiere er kommunene og næringslivet i fylket, som for eksempel banker og forsikringsselskap, energiverk og skogeierforening. Selskapet får hvert år tilført midler fra konsesjonskraftfondet. I 2010 hadde selskapet aksjer til en verdi av ca 40 millioner kroner i nesten 50 bedrifter - flere har kontor/ anlegg i Arendal kommune.
Øverste myndighet	Generalforsamling
Styre Styreleder Kommunens representant i styret	Styret består av 9 medlemmer (2 kvinner og 7 menn). Tellef Inge Mørland Tone Helene Strat
Daglig leder	Kirsten Johanne Borge

Navn, Adresse Telefon nettadresse	Canal Street AS Langbrygga 15 (2 etg.), 4841 ARENDAL 90529127 www.canalstreet.no
Etablert bystyrevedtak/sak	August 2006. Behandlet i bystyret 15.desember.2005, sak196/05
Bakgrunn for kommunens engasjement	Den tidligere stiftelsen søkte om omorganisering/ refinansiering og ønske om kommunalt engasjement/ eierskap. Bystyret gjorde positivt vedtak i sak 196/05. <i>"Stiftelsen Canal Street Jazz- og Bluesfestival avvikles. Virksomheten føres videre ved opprettelse av et nytt aksjeselskap Canal Street A/S. Stiftelsens forpliktelser overfor kreditorer overtas av selskapet. Arendal kommune og APL skyter inn aksjekapital med til sammen ½ million kroner hver i selskapet. "</i>
Selskapsform Aksjekapital	Aksjeselskap Kr. 2 million
Formål	Canal Street skal arrangere en årlig musikkfestival, hvor det skal presenteres lokal, nasjonal og internasjonal kvalitetsmusikk, og gjerne i en tverrkulturell sammenheng med for eksempel poesi, teater og mat. Et eventuelt overskudd i selskapet skal benyttes til videre satsing på videreutvikling av festivalen. Ved eventuell avvikling av selskapet tilfaller gjenværende kapital et ideelt musikkformål godkjent av selskapets stiftere.
Eiere - eierandeler	Arendal kommune, APL AS, Arendal Fossekompani ASA og Aust-Agder Fylkeskommune eier 25 % hver.
Kommunens eierandel	Kommunen eier 25 %
Selskapets øk.situasjon	Regnskap for 2011 viste et overskudd på kr 588 547.
Event. tilskudd fra kommunen	Kr. 260 000
Andre øk. forhold som er viktig	Selskapet eier 4 % av aksjene i Arendal Festival Supply AS.
Øverste myndighet	Generalforsamling
Styre Styreleder Kommunens nåværende representanter i styret	Styret har 7 medlemmer – 6 menn og 1 kvinne Martin E. Tan Edward Terjesen (valgt den 17.11.2011som kommunens representant for perioden 2011-2015))
Daglig leder	Mads Fredrik Aronsen

Navn, Adresse Telefon nettadresse	Durapart AS (tidl. navn Agderprodukter) Postboks 1653 Stoa, 4857 ARENDAL 37056500 www.durapart.no
Etablert – bystyrevedtak/sak	12.01.1971 aksjekjøp i 1970 – aksjeutvidelse i 1986-88 – og 2002/03
Bakgrunn for selskapet	Durapart as er en arbeidsmarkedsbedrift som først ble etablert under navnet Agderprodukter AS. Bedriften skiftet navn 1.1.2000
Selskapsform Aksjekapital	Aksjeselskap Kr.5.747.500
Formål	Durapart er en arbeidsmarkedsbedrift med arbeidstiltak spesielt for arbeidstakere som ikke umiddelbart er konkurransedyktige i det ordinære arbeidsliv. <i>"Durapart AS skal være en kompetansebedrift som skal drive arbeidsrettet rehabilitering samt avklaring, kvalifisering og formidling av arbeidssøkere. Dette skal vi oppnå gjennom lønnsom og profesjonell produksjon av varer og tjenester"</i> (Bedriftens forretningsidé)
Eiere	Det er 18 eiere, herav 8 kommuner i Aust-Agder samt Aust-Agder fylkeskommune.
Kommunens eierandel	Kommunen eier 56.11 %
Selskapets økonomiske situasjon	Regnskapet for 2010 viser et overskudd på kr. 7 700 000 før skatt.
Event tilskudd	Tilskudd VTA (varig tilrettelagt arbeid), utbetalt kr 202 293 fra Arendal kommune i 2010.
Andre forhold som har betydning for eierne	Vedtektenes § 13" <i>Det utdeles ikke utbytte fra selskapet. Det kan ikke gjøres noen form for kapitaluttak til eierne".</i>
Øverste myndighet	Generalforsamling
Styre Styreleder Kommunens nåværende representanter i styret	7 medlemmer inkl. 2 ansatte repr. 4 menn og 3 kvinner Tormod Vågsnes Tormod Vågsnes, Ingrid Dorothea Skårmo og Atle Svendal
Administrerende direktør:	Bjørn Olav Paulsen

Navn, Adresse Telefon nettadresse	Eydehavn Næringsutvikling AS Postboks 128, 4891 Grimstad 37040558
Etablert Bystyrevedtak/sak	04.11.991 Moland kommunestyrestyre sak 88/91.
Selskapsform Aksjekapital	Aksjeselskap Kr. 6 914 000
Formål	Å leie ut bygninger og anlegg på Eydehavn Industriområde.
Eiere	AS Nymo 85,5 % og Arendal kommune 14,46 %
Kommunens eierandel	Kommunen eier 14,46 %
Selskapets øk. situasjon	Regnskap for 2011 viser et underskudd på kr. 101 404 etter skatt.
Andre forhold	Morselskapet til Eydehavn NæringsutviklingAS er AS Nymo, Grimstad. Grunneieren til industriområdet er Arendal kommune.
Øverste myndighet	Generalforsamling
Styre Styreleder Kommunens repr. I styret	Styret består av 3 menn. Sigurd B. Ledaal. Styreleder er også kommunens representant i styret
Daglig leder	John Dagfinn Beisland

Navn, Adresse Telefon nettadresse	Hove drifts- og utviklingsselskap AS Hove, 4818 Færvik 37085221 www.hoveleirsenter.no
Etablert Bystyresak	23.07.2002 0074/2002
Selskapsform Aksjekapital	Aksjeselskap Kr.1.300.000
Formål	Hove drifts- og utviklingsselskap AS har ansvaret for driften av eiendommen på 1.200 dekar som inkluderer Hove leirsenter, Hove Camping og friområder. Videre har selskapet ansvar for å utvikle området i tråd med målsettingene til eieren Arendal kommune.
Bakgrunn for selskapet	Bystyret behandlet den 21.juni 2001 utviklingsplan for Hoveområdet og vedtok blant annet å utrede etablering av eget drifts- og utviklingsselskap for området.
Eiere	Eies 100 % av Arendal kommune
Selskapets øk. situasjon	Regnskapet for 2010 viser overskudd på kr. 119 000.
Andre øk. forhold	Store deler av selskapets driftskostnader kan ses på som investering i eiendom for Arendal kommune.
Øverste myndighet	Generalforsamlingen
Styre Styreleder Kommunens nåværende representanter i styret	Styret består av 2 menn og 4 kvinner Einar Halvorsen Einar Halvorsen, Arne Austenå, Tove Skyttemyr, Monica Lunøe Rand, Ingunn Kilen Thomassen
Daglig leder	Terje Stalleland

Navn, Adresse Telefon nettadresse	P- Hus Vest AS Postboks 388, 4803 Arendal 37005555
Etablert	09.05.1997/16.06.97
Selskapsform Aksjekapital	Akseselskap Kr. 24 200 000
Formål	Driver parkeringsanlegg i fjell under Høyveien i Arendal.
Informasjon om selskapet	Anlegget er i 2007 utvidet med 316 parkeringsplasser og har i dag 775 parkeringsplasser for personbiler.
Største eiere	Sanden AS - 42,98 % Sentrum Parkering Arendal AS – 33,88 %
Kommunens eierandel	Kommunen eier 20,7 %.
Selskapets øk.situasjon	Regnskapet for 2010 viser et underskudd på kr. 1 489 000.
Event tilskudd	Selskapet har driftsavtale med kommunen. Det ytes ikke fast, særskilt tilskudd
Andre øk. forhold	Kommunen skal behandle sak om overtagelse innen 2017.
Øverste myndighet	Generalforsamling
Styre Styreleder Kommunens nåværende representant i styret	6 medlemmer – 4 menn og 2 kvinner Olav Magne Karlsen Turid Kindt Pedersen
Daglig leder	Anne Syrdalen

Navn, Adresse Telefon	Pollen P-hus AS c/o Arendal Handelsstands Forening 4801 Arendal
Etablert	Stiftelsesdato 15.08.2011
Selskapsform Aksjekapital	Akseselskap Kr. 17 500 000
Formål	Drift av parkeringsplasser og parkeringshus
Informasjon om selskapet	Selskapet er nyetablert i 2011
Kommunens eierandel	Kommunen eier 28,6 %
Selskapets øk.situasjon	Selskapet ble stiftet i 2011, og har ikke hatt et helt driftsår.
Event. tilskudd	
Øverste myndighet	Generalforsamling
Styre Styreleder Kommunens nåværende representant i styret	6 medlemmer, ingen kvinner Peder Syrdalen Per Johnsen
Daglig leder	Eigil Arne Birketveit

Navn, Adresse Telefon nettadresse	Proflex AS Postboks 44, 4854 Nedenes 37059100 http://www.proflex-as.no/
Etablert – bystyrevedtak/sak	23.11.1989 Bystyre/ kommunestyresaker høsten 1989.
Bakgrunn for selskapet	Selskapet hadde sitt utgangspunkt i Ellengård daghjem og skole - et felles dag og arbeidstilbud for psykisk utviklingshemmede i Arendalsregionen etablert tidlig på 70-tallet. Ellengårds aktiviteter ble senere delt opp, og Ellengård verksted ble en egen avdeling. Tilbudet ble på 80-tallet organisert under Nidarkretsen. Høsten 1989 ble Ellengård verksted omorganisert til Ellengård Industrier AS. Aksjekapitalen var på kr. 437.000. Kommunen var hovedaksjonærer. Selskapet har senere skiftet navn til Proflex AS. Proflex AS har en avdeling i Åmli. Selskapet har godkjenning på 56 VTA (varig tilrettelagt arbeid) plasser (10 av disse tilhører avdelingen i Åmli). I 2011 startet prosessen med å fusjonere Kafe Munken AS med Proflex AS.
Selskapsform Aksjekapital	Aksjeselskap. Kr. 515 000
Formål (endre mars 2012)	Produksjon av varer og tjenester for det ordinære marked, samt å skape arbeidsplasser for personer med nedsatt arbeidsevne i Arendal, Froland og Åmli, som ikke uten videre kan formidles til ordinært arbeid eller nyttiggjøre seg NAV sitt øvrige tilbud. Selskapet skal drive etter de mål og retningslinjer NAV utarbeider for slike tiltak. Selskapet skal også søke å etablere nye arbeidsplasser for personer med nedsatt arbeidsevne i de samarbeidende kommuner. Overskuddet forblir i selskapet for å bidra til økt kvalitet i tjenestetilbud.
Største eiere	Arendal kommune – 82,4 % Froland kommune – 9,15 % Åmli kommune – 4,58 %
Kommunens eierandel	Kommunen eier 82,4 %.
Selskapets øk.situasjon	Regnskapet for 2010 viser et overskudd på kr. 406 000 før skatt.
Event. tilskudd	Tilskudd delfinansiering VTA plasser, utbetalt kr. 669 123 fra Arendal kommune i 2010
Øverste myndighet	Generalforsamling
Styre Styreleder Kommunens nåværende representanter i styret	5 medlemmer – 3 menn og 2 kvinner Arild Borg (fra mai 2012: Morten Kraft) Arild Borg og Irene Henriksen Aune
Daglig leder	Torbjørn Claussen

Navn, Adresse Telefon nettadresse	Rehabiliteringssenteret AIR AS Haddlandsvegen 20, 3864 Rauland 35062800 www.air.no
Etablert bystyrevedtak/sak	1987. Kommunen kjøpte aksjer i 1984 (Arendal og Øyestad kommuner) 5 aksjer hver.
Selskapsform Aksjekapital	Aksjeselskap Kr. 981 000
Formål	Senteret har drevet med arbeidsrettet rehabilitering (ARR) siden senteret startet opp i 1986 og fikk status som Nasjonalt kompetansesenter i 2005. Kompetansesenteret har som oppgave å utvikle og styrke fagfeltet institusjonsbasert, arbeidsrettet rehabilitering.
Eiere	Mange offentlige instanser/ kommuner og private. Totalt antall aksjer i selskapet er 1962.
Kommunens eierandel	Kommunen eier 0.5 %
Selskapets øk.situasjon	Regnskap for 2010 viser et overskudd på kr. 8 953 000.
Øverste myndighet	Generalforsamling
Styreleder	Rolf Helge Grønås Kommunen har ingen repr. i styret
Daglig leder	Svein Kostveit
Annet	Aksjene er kjøpt i –80 årene som støtteaksjer ved etableringen. Det følger av vedtektene at det ikke skal betales utbytte, og event. overskudd skal tilfalle driften. Aksjonærene har ingen særlige fordeler knyttet til senterets drift eller ved inntak. Selskapet har byttet navn fra Attføringscenteret i Rauland AS til Rehabiliteringssenteret AIR AS.

avn, Adresse Telefon nettadresse	Sørnorsk filmsenter AS Kongensgate 6, 4614 Kristiansand 38 02 92 07 / mobil 41 69 43 79 www.sornorskfilm.no
Etablert – bystyrevedtak/sak	1.september 2008 13/12-07, sak 253/07.
Selskapsform Aksjekapital	Aksjeselskap Kr.100.000
Formål	Utvikle et bærekraftig filmmiljø i Sør-Norge gjennom støtte og tilskudd til filmprosjekter i det regionale området Sørlandet.
Største eiere	Kristiansand kommune – 40 % Vest- Agder fylkeskommuner – 30 % Aust-Agder fylkeskommune – 20 %,
Kommunens eierandel	Kommunen eier 10 %
Event. tilskudd	
Selskapets økonomiske situasjon.	Regnskapet for 2010 viser et overskudd på kr. 40 000 før skatt.
Andre øk. forhold	Selskapet finansieres gjennom statlige tilskudd, eiertilskudd og støtte fra ulike kulturtiltak.
Øverste myndighet	Generalforsamlingen
Styre Styreleder Kommunens nåværende representanter i styret	Styret består av 3 menn og 2 kvinner Mette Gundersen Jan Kløvstad
Daglig leder.	Kirsten Bonnen Rask

Navn, Adresse Telefon nettadresse	Teaterplassen AS Postboks 183, 4802 Arendal 37035650 Oystein.halvorsen@grida.no
Etablert – bystyrevedtak/sak	Eablering ved bystyrevedtak 28.08.2003 Kapitalutvidelse ved bystyrevedtak 27/4-06, sak 78/06
Selskapsform Aksjekapital	Aksjeselskap Kr.5.000.000
Bakgrunn for selskapet	Kjøp av det gamle bygget til Aust-Agder Kraftverk for å leie ut til bl. annet Grid/ etablere FN-huset.
Formål	Eie eiendommen Teaterplassen 3 (FN-huset) i Arendal og videreutvikle dette til å bli "FN-huset i Arendal".
Eiere	Stiftelsen GRID-Arendal – 60 % Arendal kommune – 40 %
Kommunens eierandel	Kommunen eier 40 %
Selskapets økonomiske situasjon	Regnskapet for 2010 viste et overskudd på kr. 818 000,-
Event tilskudd	Kommunen har gitt selskapet rentefritt lån i form av overkursfond, verd 14 mill. kr. jfr. aksjonæravtale av 21.april 2006. Lånene tilbakebetales innen 10 år etter innskuddstidspunktet.
Andre forhold	Teaterplassen 1 leies ut til Stiftelsen GRID-Arendal (to etasjer) og Arendal kommune (to etasjer til internasjonal skole og en etasje til helsestasjon).
Øverste myndighet	Generalforsamlingen
Styre Styreleder Kommunens nåværende representanter i styret	Styret består av et kvinnelig og to mannlige styremedlemmer Peter Lutz Prokosch (GRID-Arendal). Kari Rasmussen (styrets nestleder)
Daglig leder	Øystein Halvorsen

Navn, Adresse Telefon nettadresse	Torbjørnsbu Verksted AS Postboks 1768, 4858 Arendal 37027480 www.torbjornsbu.com
Etablert bystyrevedtak/sak	Etablert i 1987 Omdannet til aksjeselskap ved bystyrevedtak 21/6-1999.
Selskapsform Aksjekapital	Aksjeselskap Tinginnskudd (bygningmassens verdi) på kr. 2.070.000
Formål	Selskapets formål er å drive attføringsarbeide i form av følgende tiltak: Arbeidspraksis i skjermet virksomhet (APS), Varig tilrettelagt arbeid (VTA), Avklaring i skjermet virksomhet (AVKL) og Veiledning og oppfølgingslos (LOS) for utvalgte målgrupper og i samsvar med forskrifter, retningslinjer, veiledning og kvalitetssikringsrutiner som fastlegges av NAV.
Kommunens eierandel	100 %
Selskapets øk.situasjon	Regnskap for 2010 viste et underskudd på kr. 547 000.
Event. tilskudd	Arendal kommune har inngått medfinansieringsavtale for VTA plasser med NAV og Torbjørnsbu verksted, jfr. bystyresak 32/06. Kommunens tilskudd for 2010 var kr. 155 610.
Øverste myndighet	Generalforsamling
Styre Styreleder Kommunens nåværende representant i styret	Styret består av en mannlig og to kvinnelige medlemmer. Irene Henriksen Aune Irene Henriksen Aune, Marianne S. Lyngvi, Arne Skarli
Daglig leder	Ben Christiansen

Navn, Adresse Telefon nettadresse	Visit Sørlandet AS Gimlemoen 19 Kunnskapsparken, 4630 Kristiansand S 913 79 000 www.visitorsorlandet.no
Etablert bystyrevedtak/sak	Etablert i 2009
Selskapsform Aksjekapital	Aksjeselskap Kr. 4 680 000
Formål	Turistkontorvirksomhet og destinasjonsutvikling
Største eier	Vest-Agder fylkeskommune og Aust-Agder fylkeskommune, hver med 26,71 %
Kommunens eierandel	3,63 %
Selskapets øk.situasjon	Regnskap for 2010 viste et overskudd på kr. 167 000 før skatt.
Event tilskudd	Arendal kommune yter tilskudd til selskapet gjennom regionalt næringsfond.
Øverste myndighet	Generalforsamling
Styre Styreleder Kommunens nåværende representanter i styret	Styret består av 3 mannlig og 2 kvinnelige medlemmer. Eigil Ulfson Rian Kommunen har ikke representanter i styret. Styret er sammensatt ut fra hvilken kompetanse eierne mener selskapet trenger.
Daglig leder	Heidi Sørvig

Interkommunale selskaper (IKS)

Ager Arbeidsmiljø IKS

Agder Renovasjon IKS

Arendal revisjonsdistrikt IKS

Aust-Agder Kulturhistoriske senter IKS

Etablerersenteret IKS

IKT Agder IKS

Konsesjonskraftfondet for Aust-Agder IKS

Navn, Adresse Telefon Nettadresse	Agder arbeidsmiljø IKS, Postboks 606, 4809 Arendal 37005370 www.agderarbeidsmiljo.com
Etablert bystyrevedtak/sak	Driften startet 1.oktober 2002 Behandlet i bystyret 20.juni 2002, sak 77/02.
Lovgrunnlag	Lov om interkommunale selskaper
Selskapsform	Interkommunalt selskap
Formål	Yte fullverdige tjenester innenfor helse- miljø og sikkerhet til eierorganisasjonene og til andre
Eiere	Kommunene Arendal og Froland og Aust-Agder fylkeskommune
Kommunens eierandel	Kommunen eier 50 %.
Event tilskudd	Deltakerne skal skyte inn et beløp i selskapet som til sammen dekker selskapets forpliktelser og sikrer selskapets drift. Innskuddets størrelse og fordeling mellom deltakerne fastsettes hvert år etter forslag fra styret. Arendal kommunens tilskudd fastsettes av bystyret gjennom kommunens budsjettbehandling.
Andre øk. forhold	Selskapet kan ikke oppta lån eller stille garanti for andres gjeld.
Øverste myndighet	Representantskap.
Styre - styreleder Kommunens nåværende representanter i styret	Aslaug Hustadnes Styret består av 3 menn og 4 kvinner Kari Rasmussen, Guttorm Fevang og Aslaug Hustadnes
Daglig leder	Reidun Midttun

Navn, Adresse Telefon nettadresse	Agder Renovasjon IKS Heftingsdalen 4849 Arendal 37058800 www.agderrenovasjon.no
Etablert – bystyrevedtak/sak	26.mai 2011, sak 61/11. Selskapet ble omdannet fra et samarbeid etter kommuneloven § 27 til et interkommunalt selskap.
Lovgrunnlag for virksomheten	Lov om vern mot forurensning og avfall – Forurensningsloven. Kap 5 Avfall.
Selskapsform/ ansvar	Interkommunalt selskap Eierkommunene er ansvarlig for selskapets forpliktelser, herunder lån selskapet opptar, tilsvarende eierandel.
Formål	Selskapet skal løse eierkommunenes oppgaver innen avfallshåndtering på en økonomisk, ressurs- og miljømessig best mulig måte, i samsvar med gjeldende lover og forskrifter. Selskapet skal i samarbeid med eierkommunene informere forbrukere og næringsliv om nasjonale, regionale og lokale mål og virkemidler for miljø – og ressursvennlig avfallsbehandling.
Eiere	Arendal kommune, Grimstad kommune og Froland kommune
Arendal kommunes eierandel	62 %
Selskapets økonomiske situasjon	Regnskapet for 2010 viser et overskudd på kr. 3 484 000 før skatt. Den kommunale renovasjonsordningen dekkes gjennom gebyrer, og Agder Renovasjon IKS fører selvkostregnskap.
Event tilskudd fra kommunen	Ingen.
Andre øk. forhold som er viktig for kommunen som eier/ deleier	Agder Renovasjon IKS eier andre selskaper som kommunen derved blir indirekte eiere av, blant annet Agder Renovasjon Næring AS (bedriftskunder) som AR IKS eier 100 %, og Returkraft AS (forbrenningsanlegg i Kristiansand) som AR IKS eier 31 %.
Styrende dokument: (vedtekter, selskapsavtale)	Selskapsavtale for Agder Renovasjon IKS
Styre Styreleder Kommunens nåværende representanter i styret	Styret består av 4 menn og 3 kvinner. Tormod Vågsnes Tormod Vågsnes, Åshild Haugland, Nina Jentoft

Rapportering:	Årsrapport
Øverste myndighet	Representantskap
Daglig leder	Anita Aanonsen Jernquist

Navn Adresse Telefon nettadresse	Arendal Revisjonsdistrikt IKS Rådhusgt. 10, Postboks 63, 4801 Arendal 37013390 www.ariks.no
Etablert – bystyrevedtak/sak	Etablert ved kommunesammenslutningen i 1992, og etter brev fra fylkesmannen 27.09.91. Senere utvidet til å omfatte 10 kommuner. Siste utvidelse og vedtak om selskapsavtale vedtatt i samtlige by- og kommunestyre høsten 2003.
Lovgrunnlag	Lov om interkommunale selskaper
Selskapsform	Interkommunalt selskap
Formål	Selskapet skal utføre revisjon og ha tilsyn med de deltakende kommuner i henhold til kommunelovens bestemmelser, kommunale foretak og interkommunale selskaper som deltakerkommunene er medeiere i.
Eiere	Arendal, Grimstad, Risør, Lillesand, Tvedestrand, Birkenes, Froland, Gjerstad, Vegårshei og Åmli kommuner
Kommunens eierandel	Kommunen eier 36%
Selskapets økonomiske situasjon	Regnskapet for 2011 viser et underskudd på kr. 175 200.
Event. tilskudd	Tilskudd for 2011 fra Arendal kommune, kr. 2 780 000
Andre øk. forhold som er viktig	Avtalen med eierkommunene forutsetter at revisjonstilskuddet, som er basert på selvkost, ikke økes i økonomiplanperioden utover beregnet lønns- og prisvekst. Et evt. merforbruk i året belastes ikke eierkommune uten etter særskilt avtale.
Øverste myndighet (Generalforsamling) (representantskap) (bedriftsforsamling)	Representantskapet – 13 medlemmer politisk oppnevnt, herav: Arendal 3 representanter, Grimstad 2 representanter og de øvrige eierkommunene 1 representant hver
Styre Styreleder Kommunens nåværende representanter i styret	Styre har 5 medlemmer valgt av representantskapet. Per Stabell Per Stabell
Daglig leder	Steinar Johansen

Navn Adresse Telefon nettadresse	Aust-Agder kulturhistoriske senter IKS Parkveien 18, 4838 Arendal 37073500 www.aaks.no
Etablert – bystyrevedtak/sak	Etablert i 2003 av tidligere Aust-Agder arkivet, Aust-Agder museumstjeneste og Aust-Agder museum.
Lovgrunnlag	Lov om interkommunale selskaper
Selskapsform/ ansvar	Interkommunalt selskap
Formål	Aust-Agder kulturhistoriske senter skal arbeide for at verdifulle gjenstander, arkiver og andre informasjonsbærere av historisk og administrativ verdi blir samlet inn, tatt vare på og gjort tilgjengelig for allmennhetens bruk, forskning og for kulturelle og administrative formål. Aust-Agder kulturhistoriske senter skal aktivt formidle institusjonens og avtalepartenes samlinger slik at det fremmer innbyggernes velferd og demokratiske rettigheter.
Eiere	Aust-Agder fylkeskommune – 42 % Arendal kommune – 32 % Øvrige 14 kommuner – 1,86 % hver Eierandel tilsvarer deltakeransvaret i selskapet
Kommunens eierandel	Kommunen eier 32 %
Selskapets økonomiske situasjon	Regnskapet for 2011 viser et driftsresultat på kr. 3 749 042.
Tilskudd	De deltakende kommuner og fylkeskommunen yter årlig tilskudd til selskapets drift. Beløpets størrelse beregnes og fastsettes av representantskapet i forbindelse med behandling av selskapets årsbudsjett.
Øverste myndighet	Representantskap
Styre Styreleder Kommunens nåværende representanter i styret	Styret består av 7 representanter, hvorav 4 kvinner. Kristoffer A. Lyngvi Kristoffer A. Lyngvi
Direktør	Kjell-Olav Masdalen

Navn Adresse Telefon nettadresse	Etablerersenteret IKS Postboks 324 37005555 – 91374477 www.etablerersenter.no
Etablert	Etablert i 1992. Organisert som IKS fra 2002.
Lovgrunnlag	Lov om interkommunale selskaper
Selskapsform	Interkommunalt selskap
Formål	Fremme nyetablering i hovedsak i deltakerkommunene
Eiere	Arendal kommune og Froland kommune
Kommunens eierandel	Kommunen eier 90 %
Selskapets økonomiske forhold	Regnskapet for 2010 viser et underskudd på kr. 183 000.
Øverste myndighet	Representantskapet som består av rådmennene i eierkommunene
Styre Styreleder Kommunens nåværende representanter i styret	Styret har 3 medlemmer – 1 menn og 2 kvinner Trond G. Hansen Trond G. Hansen
Daglig leder.	Inge Juul-Petersen

Navn Adresse Telefon nettadresse	IKT Agder IKS Ragnvald Blaktsdsvei 1 (Fylkeshuset) 4838 Arendal 37055200 www.ikt-agder.no
Etablert	Etablert ved bystyrevedtak 26/9-02, sak 103/02.
Lovgrunnlag for selskapet	Lov om interkommunale selskaper
Selskapsform	Interkommunalt selskap
Formål	Være eiernes kompetanse på drift og innkjøp av IKT løsninger/ utstyr. Være en faglige instans for eiernes IKT-løsninger
Eiere	Arendal kommune – 47 %, Aust-Agder fylkeskommune – 26 % Grimstad kommune – 21 % Froland kommune – 6 %
Kommunens eierandel	Kommunen eier 47 %
Selskapets økonomiske situasjon	Regnskapet for 2010 viste et underskudd på kr. 577 864.
Øverste myndighet	representantskap
Styre - styreleder Kommunens nåværende representanter i styret	Styret består av 5 medlemmer, hvorav 2 kvinner. Bente Zeline Rist, styreleder.
Daglig leder.	Alv Birger Ulvdal er konstituert daglig leder pr. april 2012

Navn Adresse Telefon nettadresse	Konsesjonskraftfondet for Aust-Agder IKS 4747 Valle 37937503
Etablert	Des. 1993/ jan 1994
Selskapsform	Interkommunalt selskap
Formål	Forvalte deltakernes konsesjonskraft og videreformidle inntekter som følge av forvaltningen.
Største eiere	Aust-Agder fylkeskommune – 64,4 % Bykle kommune – 13,5 % Totalt 11 kommuner med eierandeler
Arendal kommunes eierandel/ deltakeransvar	Kommunen eier 1,4 %. Eierandelen tilsvare deltakeransvaret.
Selskapets økonomiske situasjon	Regnskapet for 2010 viste et overskudd på kr. 12. 259 000 før skatt.
Forhold som er viktig for deltakerne	Deltakerne mottar tilskudd (overføring) fra fondet.
Øverste myndighet	Representantskapet
Styre Styreleder Kommunens nåværende representanter i styret	Styret har 5 medlemmer – 3 menn og 2 kvinner. Bjørgulv Sverdrup Lund Arne Austenå
Daglig leder	Arne Tronsen

Andre samarbeidsformer

Arbeidsgiverkontrollen (§ 27-samarbeid)
Arendal havnevesen KF (kommunalt foretak)
Arendal Eiendom KF (kommunalt foretak)
Biblioteksentralen AL (andelslag)
Brannsamarbeidet (vertskommunesamarbeid)
Østre Agder Krisesenter (vertskommunesamarbeid)
Langemyr skole (vertskommunesamarbeid)
Legevakten i Arendal (vertskommunesamarbeid)
Offentlige fellesinnkjøp på Agder (§ 27-samarbeid)
Østre Agder (Interkommunalt samarbeid)

Navn, Adresse Telefon nettadresse	Arendal Havnevesen KF Serviceboks 650, 4809 Arendal 37013147 www.arendalhavn.no
Etablert – bystyrevedtak/sak	Bystyrevedtak av 27.04.2000 Foretaket i virksomhet fra 1/6-2000
Lovgrunnlag for virksomheten	Kommunelovens kap. 11 om kommunale foretak, jfr. Lov om havner og farvann av 8.juni 1984.
Selskapsform	Kommunalt foretak
Formål	Ivareta de forvaltingsmessige og administrative oppgaver kommunen er tillagt etter havne- og farvannsloven, sørge for rasjonell og effektiv drift av havnen, føre tilsyn med havnevirksomhet, ivareta havnens eiendommer og medvirke til å styrke og utvikle Arendal havn.
Eiere	Arendal Havnevesen KF eies av Arendal kommune.
Øverste myndighet	Bystyret er øverste myndighet
Styre Styreleder Kommunens nåværende representanter i styret	Styret består av 3 menn og 3 kvinner Kristoffer Lyngvi Kristoffer Lyngvi, Jon Tellman Tjuslia, Liv Heidi Arnesen, Helene Falck Fladmark, Kristin Urberg Finchenhagen, Jarl Steinar Odinsen
Daglig leder - havnefogd	Rune Hvass

Navn, Adresse Telefon	Arendal Eiendom KF Serviceboks 650, 4809 Arendal
Etablert – bystyrevedtak/sak	Bystyrevedtak av Foretaket i virksomhet fra
Lovgrunnlag for virksomheten	Kommunelovens kap. 11 om kommunale foretak
Selskapsform	Kommunalt foretak
Formål	
Eiere	Arendal Eiendom KF eies av Arendal kommune.
Øverste myndighet	Bystyret er øverste myndighet
Styret Styreleder Kommunens nåværende representanter i styret	Styret består av 4 kvinner og 3 menn Peder Syrdalen Liv Heidi Arnesen, Benedikte Nilsen, Torhild Sandvik, Monika Volden Sivertsen, Atle Svendal, Tormod Vågsnes
Daglig leder - havnefogd	Øystein Sangvik

9 Oversikt over ulike selskapsformer kommunen kan være eier i eller delta i.

9.1 Aksjeselskap (AS)

Rettslig stilling og lovgivning:

Bestemmelsene om aksjeselskap er regulert i aksjeloven av 13. juni 1977 nr. 44.

Aksjeselskap er eget rettssubjekt. Et viktig kjennetegn ved aksjeselskapsformen er eiernes begrensede økonomiske ansvar. Eierne er ikke ansvarlige for selskapets forpliktelser, utover innskutt kapital. Dette innebærer at et AS, i motsetning til en kommune, kan gå konkurs.

Aksjekapitalen må pr. d.d. være på minimum kr. 100.000,-. Et aksjeselskap kan ha en eller flere eiere (aksjonærer/ deltakere). Både fysiske og juridiske personer kan være eier av et aksjeselskap. Lovgivningen setter ingen grenser for hvem som kan være aksjeeier i et aksjeselskap.

Aksjonærenes rettigheter i et AS avhenger av eierandelens størrelse.

Selskapsformens egnethet:

Selskapsformen er egnet når det offentlige ønsker samarbeid med private aktører, og vil begrense sin økonomiske risiko. Kan også være egnet når kommunen – alene eller sammen med andre kommuner – ønsker å etablere et nærings- eller industrielt samarbeid og samtidig begrense den økonomiske risikoen.

Selskapsformen innebærer altså fleksibilitet på eiersiden. AS-formen må brukes når andre enn kommuner skal delta, eller når kommunen ønsker reell ansvarsbegrensning. Ved valg av denne selskapsformen vil den politiske innflytelsen være svakere enn i et IKS.

Selskapets eiere får ikke fritt over selskapets inntekter og formue.

Aksjeselskap er en selskapsform som er lovregulert i forhold til at selskapet driver sin virksomhet i et marked. Innretningen av selskapsformen (se lovverket) bygger på den risiko som slik konkurranseeksponert virksomhet innebærer.

Avkastning av investert kapital kan skje ved utbytte. For øvrig er det aksjenes verdistigning som utgjør eiernes potensielle formue, knf. her Agder Energi AS.

Det er ikke mulig å drive løpende politisk styring av et aksjeselskap.

Styrende organ:

Generalforsamlingen er selskapets øverste organ og eiernes organ i selskapet.

Generalforsamlingen kan treffe vedtak i alle selskapssaker, med mindre loven forbeholder avgjørelsesmyndigheten for andre organer. Som selskapets øverste myndighet kan generalforsamlingen instruere andre selskapsorganer, omgjøre deres beslutninger eller direkte treffe avgjørelse i andre selskapsorganers saker med mindre lov på særskilte områder fratrukk generalforsamlingens dens myndighet.

I selskaper med flere enn 200 ansatte er bedriftsforsamling obligatorisk, men det kan inngås avtale mellom selskapet og de ansatte eller deres fagforeninger om ikke å ha bedriftsforsamling. For øvrig kan bedriftsforsamlinger etableres som en frivillig ordning, se aksjeloven § 6–37.

Generalforsamlingens overordningsforhold ovenfor bedriftsforsamlingens vedtak er begrenset. Generalforsamlingen har ikke instruksjonsmyndighet over de generalforsamlingsvalgte medlemmene av bedriftsforsamlingen. Generalforsamlingens overordningsforhold viser seg først og fremst ved at generalforsamlingen bestemmer hvem som skal være generalforsamlingsvalgte medlemmene av bedriftsforsamlingen. Disse utgjør bedriftsforsamlingens flertall, og generalforsamlingen kan når som helst og uten nærmere

begrunnelse fjerne medlemmer av bedriftsforsamlingen som den har valgt og erstatte disse med nye.

Eiermyndigheten er formalisert slik at myndigheten må utøves gjennom generalforsamlingen. Dette betyr at kommunen som aksjeeier ikke kan intervensere uten at dette skjer i form av en beslutning fra generalforsamlingen. I generalforsamlingen kan eierne gjennom generalforsamlingsvedtak fastsette rammer og gi nærmere regler for styret og daglig leder av selskapet. Det er generalforsamlingen som velger styret.

I generalforsamlingen møter kommunen normalt med én representant. Dette kan være ordføreren, jf. kommunelovens § 9. Dersom ordføreren selv ikke møter, kan kommunen være representert med en fullmektig. Bystyret kan, før en generalforsamling avholdes, treffe vedtak som binder opp representantens stemmegivning på generalforsamlingen. I selskaper hvor kommunen eier samtlige aksjer, kan bystyret beslutte at et samlet bystyre skal utgjøre generalforsamlingen. Det kan også besluttes at formannskapet skal utgjøre generalforsamlingen. Det vil likevel være slik at det må stemmes samlet for selskapets aksjer når bystyret/formannskapet er generalforsamling.

Aksjonæravtaler benyttes ofte for å detaljregulere forholdet mellom aksjonærene.

Aksjonæravtalen kan regulere ulike eierspørsmål så som stemmerett, fordeling av styreplasser, innsynsrett, innskuddsplikt og forkjøpsrett.

Styret har det overordnede ansvar for forvaltning av selskapet. Som hovedregel er det styret som ansetter daglig leder og er dennes overordnede. Daglig leder skal styre selskapet etter de planer, retningslinjer og prinsipper styret har vedtatt.

Styring og kontroll:

En aksjonær har ulike rettigheter i et selskap beroende på hvor stor andel av selskapet vedkommende eier. For kommunen er det derfor viktig at eierandelen er tilpasset kommunes formål med eierskapet. Dersom kommunen har strategiske målsetninger for sitt eierskap bør kommunen ha kontroll med selskapet ved å eie 50% eller mer av de stemmeberettigede aksjene i selskapet, eventuelt etablere forpliktende samarbeid med andre aksjonærer slik at man samlet kontrollerer minst 50 %, eventuelt 67 % av aksjene.

Dersom kommunen ønsker fullstendig kontroll i selskapet bør kommunen eie selskapet alene.

Om eierposisjon og rettigheter:

Det vanlige er at hver aksje har en stemme. Det kan besluttes at et AS skal ha flere aksjeklasser (A og B-aksjer) hvor B-aksjer ikke har stemmerett, se for eksempel Arendal festival Supply AS hvor kommunen har både A- og B-aksjer, og derved ikke samme innflytelse på generalforsamlingen som antall aksjer skulle tilsi.

Vedtekter og aksjonæravtaler kan gi andre aksjonærer større medinnflytelse enn deres eierposisjon alene skulle tilsi, knf. for eksempel. Agder Energi AS hvor aksjonæravtalen regulerer styresammensetning.

Det kan gis slik summarisk oversikt over rettigheter etter aksjeloven utfra eierposisjon. Oversikten under forutsetter at alle aksjer har stemmerett, og at det gjennom vedtekter eller aksjonæravtale ikke er gjort endringer i aksjelovens utgangspunkt.

Eierposisjon	Rettigheter etter aksjeloven
100 %	Når et selskap har en eier har denne eieren full kontroll i selskapet.
90 %	Eierposisjonen gir rett til å tvangsutløse de øvrige aksjonærene.
67 %	Eier med 2/3 flertall kan beslutte vedtektsendringer, beslutte fusjon eller fisjon, treffe vedtak om forhøyelse eller nedsettelse av aksjekapitalen, gjøre vedtak om omdanning og om oppløsning.
50 %	Eier som har mer enn 50 % av aksjene kontrollerer beslutninger som krever alminnelig flertall, eks. valg av styremedlemmer, godkjenning av årsregnskap og vedtak om utdeling av utbytte.
34 %	Denne eierposisjon gir vedkommende eier negativ kontroll over en rekke beslutningene i selskapet, særlig i forhold til vedtektsendringer, jfr. foran under punktet 67 % eierandel .

Kommunens økonomiske interesser:

Økonomisk risiko i forhold til eierandel i aksjeselskaper er direkte knyttet til verdien av aksjekapitalen som er skutt inn. Selskapets midler disponeres av selskapets styre og daglig leder. Ønsker kommunen som eier å ta ut midler fra selskapet, må dette skje etter aksjelovens regler om utdeling av utbytte eller fondsemisjon. Utdeling av utbytte kan bare foretas etter forslag fra styret og må vedtas av generalforsamlingen. Innenfor rammen av aksjeloven kan det gjennom aksjonæravtalen hjemles ytterligere handlingsregler for disponering av selskapets overskudd. Dette vil være bindende for styrets innstilling og generalforsamlingens vedtak.

Rammer for utøvelse av eierskap i aksjeselskaper AS

Eierstyring	Kommentar
Regulert	Lov om aksjeselskaper av 13.juni 1997.
Generalforsamling (GF)	GF selskapets øverste myndighet. GF kan treffe vedtak i alle selskapsaker, med mindre loven forbeholder avgjørelsesmyndigheten for andre organer. GF kan instruere andre selskapsorganer, omgjøre deres beslutninger eller direkte treffe avgjørelse i andre selskapsorganers saker med mindre lov på særskilte områder fratrar generalforsamlingens slik myndighet. GF godkjenner selskapet årsregnskap og årsberetning samt eventuelle andre saker som vedtektene har lagt til den ordinære generalforsamlingen. Utenfor GF har aksjeeierne ingen myndighet i selskapet. Styret skal innkalle til ekstraordinær generalforsamling når aksjeeiere som representere minst en tittel av aksjekapitalen skriftlig krever det for å få behandlet et bestemt angitt emne.
Vedtekter, aksjonæravtale	Vedtektene inneholder en del bestemmelser som identifiserer og konkretiserer selskapsforholdet. Bestemmelser om eierstyring kan innarbeides i vedtektene, for eksempel at andre saker enn de obligatoriske etter loven skal behandles i ordinær

	<p>generalforsamling eller at visse saker skal forelegges generalforsamlingen, enten for godkjenning av generalforsamlingen, event. at saken forelegges til informasjon før det treffes vedtak. Bestemmelser om eierstyring kan også utformes i en aksjonæravtale/ egen eieravtale i tillegg til vedtektene. I større selskaper, eller selskaper hvor aksjonærene ønsker å forplikte seg som eiere i forhold til hverandre, er aksjonæravtale en vanlig avtaleform, jfr. aksjonæravtale i Agder Energi AS.</p>
--	--

9.2 Interkommunale selskaper (IKS)

Rettslig stilling og lovgivning:

Et samarbeid mellom flere kommuner og/eller fylkeskommuner kan organiseres som et interkommunalt selskap (IKS) etter lov av 29.januar 1999 nr. 6. Et IKS er rettslig og økonomisk skilt fra deltakerkommunene. Selskapet har sin egen formue, budsjetter, inntekter og utgifter, og svarer selv for sine forpliktelser. Det er selskapet selv som inngår og er part i avtaler og har partsstilling i rettssaker og overfor forvaltningsmyndighetene.

Selskapsformens egnethet:

I et interkommunalt selskap kan kun kommuner og fylkeskommuner være deltakere. Et IKS er egnet for visse lovpålagte oppgaver som brannvesen, revisjon, samt tjenester der det kan være regningssvarende og strategisk å løse i et kommunalt samarbeid. Også avgrensede, administrative oppgaver kan være egnet å organisere som IKS, eks. visse stab – og støttefunksjoner, eks. IKT slik vi kjenner det i Arendal. (IKT-Agder IKS).

Myndighets- og forvaltningsoppgaver vil kreve overføring av myndighet dersom oppgavene legges til et IKS. Særlovgivning kan sette begrensinger som gjør at bystyret ikke kan delegerer myndighet. Vurderinger må gjøres i forhold til at selskapet er eget rettssubjekt. Også annet lovverk kan begrense muligheter for selskapsdannelse, eks. Lov om offentlige anskaffelser.

Styrende organ:

Selskapets øverste myndighet er representantskapet. Representantskapet er eiernes organ, og deltakerkommunenes eiermyndighet utøves av representantskapet.

Den enkelte deltakerkommune kan ikke utøve eiermyndighet direkte overfor selskapets styre eller administrasjon. Hver deltakerkommune skal ha minst ett medlem i representantskapet. Gjennom representantskapet kan deltakerkommunene treffe vedtak som binder styret, og det kan omgjøre vedtak som styret har truffet.

Alle IKS skal ha en selskapsavtale (vedtekter). Loven oppstiller i § 4 minimumskrav til innhold.

Deltakerne kan legge inn flere bestemmelser i selskapsavtalen, eks. at visse saker som ellers hører under styrets forvaltningsmyndighet, må godkjennes av representantskapet.

Samlet sett gir disse bestemmelsene deltakerkommunene i utgangspunktet større innflytelse over styringen av selskapet enn det aksjeloven gir deltakerne (eierne) i et aksjeselskap.

Denne utvidede innflytelsen må sees i sammenheng med selskapsdeltakernes ubegrensede ansvar for selskapets forpliktelser. Når deltakerne påtar seg et større ansvar er det også naturlig at styringsmulighetene utvides. Det er imidlertid ikke mer enn et utgangspunkt. Både selskapsavtalen og i en eieravtale (tilsvarende aksjonæravtale i aksjeselskaper) vil det være

mulig å øke eiernes styring og kontroll ved at nærmere angitte saker må behandles av representantskapet (eierorganet).

Et interkommunalt selskap skal ha et styre og en daglig leder som står ansvarlig for forvaltningen av selskapet. Det hører under styret å forvalte selskapet på vegne av deltakerkommunene. Styret leder selskapets virksomhet og har ansvar for de at verdier deltakerne har i selskapet brukes forsvarlig og i tråd med selskapets formålet. I forvaltningen av selskapet er styret underlagt representantskapet, og det må følge vedtak og retningslinjer som dette fastsetter. Styrets forvaltningsmyndighet må videre utøves innenfor rammen av selskapsavtalen og selskapets årsbudsjett.

Arbeidsgiveransvaret:

Daglig leder ansettes av styret med mindre det er vedtektsfestet at ansettelse skal gjøres av representantskapet. Ansatte har selskapet som sin arbeidsgiver, med daglig leder som øverste administrative leder. Med mindre annet er bestemt i selskapsavtalen har styret ansvar for utvikling av arbeidsgiverpolitisk strategi. Lov om interkommunale selskaper regulerer ansatte sin representasjon i styret.

Kommunens økonomiske ansvar og risiko:

Et særtrekk ved interkommunale selskaper er at hver av deltakerne har et ubegrenset ansvar for en prosent eller en brøkdel av selskapets samlede forpliktelser, tilsvarende eierandelen i selskapet som vil fremgå av selskapsavtalen. Samlet skal deltakernes ansvarsandeler utgjøre selskapets samlede forpliktelser. I Selskapsavtalen kan det hjemles muligheter for å bygge opp fond for gjennomføring av investeringer og til nødvendig driftskapital. Fondsoppbyggingen skal stå i forhold til selskapets oppgave og forpliktelser. Representantskapet kan, etter forslag fra styret, beslutte å dele ut midler til deltakerne, jfr. lovens § 29.

Styring, tilsyn og kontroll:

Av forskrifter til lov om interkommunale selskaper følger regler om årsbudsjett og økonomiplan, og krav til årsregnskap og årsberetning. Av forskriftene følger også regler om periodevis rapportering, samt krav om KOSTRA – rapportering.

Etter lovens § 18 følger det at selskap hvor deltakerne betaler årlig tilskudd, så er selskapets budsjett ikke endelig før deltakerkommunenes budsjetter er behandlet jf. kommunelovens § 45 nr. 4. Representantskapet sitt budsjettvedtak er følgelig ikke endelig før deltakerkommunene har avsluttet sin budsjettbehandling.

Rammer for utøvelse av eierskap i interkommunale selskaper IKS

Eierstyring	Kommentar
Regulert	Lov om interkommunale selskaper av 29.januar 1999
Representantskap (RS)	Deltakerkommunene utøver sitt eierskap gjennom representantskapet. RS er selskapets øverste myndighet og behandler selskapets regnskap, budsjett og økonomiplan og andre saker som etter loven eller selskapsavtalen skal behandles i representantskapet. RS - medlemmene representerer sine respektive kommuner i selskapsforholdet. Vedkommende kommune har instruksjonsrett overfor sine medlemmer i RS. Dette innebærer at flertallet i bystyret

	eller det organ som har fått myndighet til det, kan gi sine representanter instruks om stemmegivning i RS. RS har generell instruks- og omgjøringsmyndighet overfor styret. Representantskapets leder plikter å innkalle RS når en av deltakerne krever det for behandling av en bestemt sak.
Selskapsavtale (vedtekter)	Selskapsavtalen fastsetter selskapets formål, deltakers innskuddsplikt og plikt til å foreta andre ytelser ovenfor selskapet. Loven har krav til minsteinnhold i selskapsavtalen. For øvrig kan deltakerne selv bestemme hva selskapsavtalen skal inneholde. Bestemmelser om eierstyring kan enten innarbeides i selskapsavtalen eller i en egen eieravtale.

9.3 Interkommunalt samarbeid etter kommunelovens § 27

Rettslig stilling og lovgivning:

Lov om kommuner og fylkeskommuner § 27 har regler om interkommunalt samarbeid mellom kommuner og/eller fylkeskommuner når samarbeidet er organisert med eget styre (interkommunalt styre). Et interkommunalt styre er ikke eget rettssubjekt.

Selskapsformens egnethet:

Kommunelovens § 27 er motstykke til et interkommunalt selskap (IKS) idet et IKS er eget rettssubjekt, noe et § 27-samarbeid som regel ikke er.

Dette innebærer at et § 27-samarbeid er best egnet når tradisjonelle, kommunale oppgaver som ikke er av forretningsmessig karakter skal løses i samarbeid mellom flere kommuner.

Styrende organ:

Styret for interkommunalt samarbeid må tildeles en viss selvstendig avgjørelsesmyndighet, men den må begrenses til avgjørelser som angår virksomhetens drift og organisering. Styrets myndighet er begrenset i forhold til det som gjelder for styret i et interkommunalt samarbeid etter § 27.

Styrets rolle og forhold til samarbeidskommunene må utformes i vedtektene.

Kommunens økonomiske ansvar og risiko:

Betaling for tjenester det interkommunale styre utfører kan skje proratarisk etter folketall, eller etter en delt modell med ett element som er grunnbeløp for faste utgifter og et variabelt element knyttet til aktivitetsnivå og oppdragsomfang.

Rammer for utøvelse av eierskap i interkommunale samarbeid (IS § 27)

Eierstyring	Kommentar
Regulert	Lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven). § 27
Bystyre	Bystyret gjør selv vedtak om opprettelsen. Bystyret kan gi styret myndighet til å treffe beslutninger som angår virksomhetens drift og organisering. Interkommunalt styre etter § 27 er ikke et eget rettssubjekt. Det interkommunale styre vil bare kunne handle på vegne av deltakerne i medhold av helt konkrete fullmakter som disse har gitt. Fullmakter

	som den enkelte deltaker har gitt kan trekkes tilbake til en hver tid, om enn med mulig ansvar ovenfor andre deltakere hvis dette er i strid med inngåtte avtaler.
Vedtekter, samarbeidsavtale	Vedtektene inneholder bestemmelser om formål (område for styrets virksomhet), hvorvidt deltakerkommunene skal gjøre innskudd, hvorvidt styret har myndighet til å ta opp lån eller på annen måte pådra deltakerne økonomiske forpliktelser. Bestemmelser om eierstyring kan innarbeides i vedtektene, for eksempel at enkelte typer saker skal legges frem for deltakerkommunene før styret fatter vedtak i saken.

9.4 Vertskommunesamarbeid etter kommunelovens § 28a-c.

Rettslig stilling og lovgivning:

Kommuneloven fikk med virkning fra 1/1-2007 nye bestemmelser om vertskommunesamarbeid, jfr. §§ 28a - k.

Loven åpner for 2 typer samarbeid. Administrativt samarbeid (§ 28b) hvor en kommunen overtar oppgaver for en eller flere andre kommuner hvor vertskommunen treffer avgjørelser etter delegert myndighet fra samarbeidskommunen.

Det ander alternativet er vertskommunesamarbeid med felles folkevalgt nemnd , jfr. § 28c. I dette tilfelle oppretter de samarbeidende kommuner et myndighetsorgan som har myndighet på vegne av de samarbeidende kommuner.

Vertskommunesamarbeid er når kommunen overlater lovpålagte oppgaver til en annen kommune, eventuelt til en felles folkevalgt nemnd.

Vertskommunesamarbeid etableres etter reglene i kommunelovens kap. 5 om interkommunalt samarbeid. samarbeidet er avtalebasert. Overføring av myndighet innebærer ikke overføring av ansvar, slik at ansvaret fremdeles ligger på samarbeidskommunen.

Vertskommunesamarbeid kan avtales mellom to eller flere kommuner. Avtale inngås av kommunestyret, jf. § 28b nr. 3, og endringer i avtalen må skje ved vedtak i kommunestyret. Avtale om vertskommunesamarbeid må være skriftlig, jf. § 28e nr. 1. og loven setter minstekrav til innhold i avtalen.

Vertskommunesamarbeidet kan oppløses umiddelbart ved enighet. For øvrig kan den enkelte deltaker med ett års varsel si opp sitt deltakerforhold hvis ikke annet er avtalt.

Et vertskommunesamarbeid vil ikke være egen juridisk person, men være en del av vertskommunen som rettssubjekt

Samarbeidsformens egenhet:

Administrativt vertskommunesamarbeid (§ 28b) kan gjelde enkeltsaker eller saker som ikke er av prinsipiell betydning. Dette er å oppfatte som en delegasjonssperre, dvs. at ønsker man overføre saker av prinsipiell betydning må man velge annen samarbeidsform enn administrativt vertskommunesamarbeid.

Vertskommunesamarbeid med folkevalgt nemnd vil være aktuelt når myndighet i saker av prinsipiell betydning overlates til vertskommunesamarbeidet.

Folkevalgte organer i vertskommunen har ikke instruksjons- eller omgjøringsmyndighet ved slik delegasjon.

Kommunen deltar i flere ulike vertskommuneordninger. Flere av disse har elementer av det kommunelovens legger opp til i de nevnte bestemmelser.

9.5 Kommunale foretak (KF)

Rettslig stilling og lovgivning:

Kommunale foretak er en del av kommunen som rettssubjekt og hjemlet i Lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven) kapittel 11.

Et KF er en del av kommunen og bystyret er øverste myndighet. Vedtektene skal vedtas av bystyret og formålsbestemmelse fastsetter den virksomhet foretaket skal drive. Styrets myndighetsområde følger av vedtektene og eventuelt delegasjonsvedtak fattet av bystyret. Bystyret kan gjennom vedtektene eller andre typer vedtak gi bindende pålegg for foretaket innenfor gjeldende lovverk. Stifting og oppløsning av kommunale foretak vedtas av bystyret.

Selskapsformens egnethet:

Reglene om kommunalt foretak tar særlig sikte på å gi et alternativ for mer selvstendig organisering av kommunale oppgaver. Organisasjonsformen benyttes som regel når både forretningsmessige og samfunnsmessige hensyn skal ivaretas. På landsbasis er det nå nærmere 250 kommunale foretak.

Det ligger ingen begrensninger i kommuneloven om hvilke oppgaver kommunen kan legge til et kommunalt foretak. Avgjørende vil være bestemmelser i særlovgivningen, eventuelt om det foreligger delegasjonssperrer.

Styrende organ:

Obligatoriske organer i et KF er styre og daglig leder. Styret er foretakets øverste myndighet og kan treffe avgjørelser i foretakets saker.

Styret, og styrets leder og nestleder, skal velges av bystyret, og kan ikke delegeres til andre. Styret ansetter daglig leder hvis vedtektene ikke har lagt denne myndighet til bystyret eller driftsstyret. Daglig leder står i et direkte underordnings- og ansvarsforhold til styret som igjen er underlagt bystyret.

Arendal kommune har ett KF - Arendal havnevesen KF – hvor samtlige styremedlemmer med fulle rettigheter unntatt ansatterepresentanten – er aktive politikere i bystyret. Styret har et overordnet ansvar for organiseringen av foretakets virksomhet. Ledelsesansvaret gjelder ikke bare den forretningsmessige siden av virksomheten, men generell forvaltning av de verdier og oppgaver kommunen har lagt til foretaket. Det er styret og daglig leder som opptre utad på kommunens vegne. Etter kl. § 69 kan styrets selvstendige myndighet begrenses ved vedtektsbestemmelse som fastsetter at nærmere angitte saker må være godkjent av bystyret for å være bindende for kommunen.

Arbeidsgiveransvaret:

Daglig leder har det overordnede ansvaret for ansatte i det kommunale foretaket. Kommunens overordnede arbeidsgiverpolitikk legger rammene også for det kommunale foretaket, eks. personalreglementer, seniorpolitikk, likestilling, tariffområdet, kompetanseutvikling.

Kommunens økonomisk ansvar og risiko:

Som en del av kommunen er foretaket underlagt bystyrets budsjettmyndighet. Dette betyr at de kommunale budsjettene setter rammer for foretakets virksomhet, og styret er bundet av kommunens budsjettet. Foretakets forpliktelser er kommunens forpliktelser, og kommunen er kontraktsmotpart i de avtalene som foretaket inngår.

Styring, tilsyn og kontroll:

Kommunens styrings- og kontrollmuligheter er flere og mer omfattende i kommunalt foretak enn i selvstendige selskaper. I forskrift til kommuneloven følger regler for årsbudsjett og økonomiplan, og krav til årsregnskap og årsberetning. Av forskriftene følger også regler om perioderapporter, samt krav om rapportering i KOSTRA.

Kontrollutvalget skal behandle årsberetning og årsregnskap fra foretakene, før disse behandles av bystyret. Kommunelovens bestemmelser om behandling av regnskapsmessig overskudd eller underskudd legges til grunn og omfatter også foretakene. Kommunale foretak har en selvstendig stilling i forhold til kommunens administrasjon. Rådmannen ikke har instruksjons- eller omgjøringsmyndighet overfor daglig leder. Rådmannen kan imidlertid instruere daglig leder om ikke å iverksette et tiltak eller en sak før bystyret har behandlet saken. Rådmannen kan gjennom en slik sak presentere sitt syn for bystyret..

I saker som foretakene fremmer til bystyret har rådmannen i medhold av kommuneloven § 23 ansvar for fullstendig saksbehandling. Rådmannen skal følgelig også i disse sakene legge frem sin vurdering og innstilling til bystyret.

Rammer for utøvelse av eierskap i kommunale foretak KF

Eierstyring	Kommentar
Lovregulering	Lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven). Kapittel 11 Kommunalt og fylkeskommunalt foretak, med tilhørende forskrifter
Bystyre	Styret er underordnet bystyret. Styret påser at virksomheten drives i samsvar med foretakets formål, vedtekter, vedtatt årsbudsjett og økonomiplan og andre vedtak eller retningslinjer fastsatt av bystyre. Bystyret kan innskrenke myndigheten til styret gjennom generelle eller individuelle instruksjoner.
Rådmann	Rådmannen kan instruere foretakets ledelse om at iverksettelsen av en sak skal utsettes til bystyret har behandlet saken. I saker som foretakene fremmer til bystyret har rådmannen i medhold av kommuneloven § 23 ansvar for fullstendig saksbehandling.
Vedtekter	Foretaket skal ha vedtekter, jfr. kl. § 63, som angir foretakets formål. I vedtektene kan det fastsettes at styrets vedtak i nærmere angitte saker må være godkjent av bystyret selv for å være bindende for kommunen, jfr. § 69

9.6 Andre organisasjons- / samarbeidsformer

9.6.1 Samvirkeforetak

Selskapsformen samvirkeforetak (SA) er en formalisering av de ulovfestede andelslagene, partslag, BA osv. Selskapsformen reguleres av lov om samvirkeforetak av 29.06.2007.

Samvirkeforetak er en demokratisk organisasjonsform, og bygger på aktiv brukerdeltakelse og åpent medlemskap. Årsmøtet er samvirkeforetakets øverste organ, hvor hvert medlem har en stemme.

Samvirkeforetaket har til hovedformål å fremme deltakernes økonomiske interesser ved deltakelse i virksomheten, enten som kjøper eller som tilbyder av varer eller tjenester. Virksomhetens avkastning fordeles mellom medlemmene på grunnlag av deres andel i omsetningen.

Eksempler på kommunal deltakelse i samvirkeforetak kan være i energiverk, biblioteksentral, vannverk osv.

Deltakerne i samvirkeforetak har begrenset ansvar. Medlemskap er frivillig og nytter seg til bruk av foretakets tjenester eller kjøp av dets varer. Deltakerkretsen er ubegrenset.

9.6.2 Stiftelser etter Lov om stiftelser av 15.juni 2001.

En stiftelse er en formuesverdi som ved en bestemt disposisjon (testament, gave eller annen rettslig disposisjon) er stilt til rådighet for et bestemt formål. Hvorvidt formålet er gitt annen navn (legat, institusjon, fond eller lignende) har ingen betydning. Foreligger det først en stiftelse har ikke stifterne (opprettet) rådighet over formuesverdien. Stiftelser er underlagt offentlig tilsyn gjennom stiftelsestilsynet.

Ettersom kommunen ikke kan styre en stiftelse gjennom vanlig eierstyring, er det ikke aktuelt å vedta prinsipper for eierstyring knyttet til stiftelser.

Det sentrale for kommunen knyttet til stiftelser er at kommunen har klar bevisstheten rundt deltagelse og konsekvenser ved overføring av en formuesverdi til en stiftelse.